

Маъна

Ойлик ижтимоий-маърифий журнал,
1436, Рабиул аввал, 3-сон

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ

محمد

МЎМИНЛАРГА МАРҲАМАТЛИ,
МЕҲРИБОН БЎЛГАН РАСУЛ КЕЛДИ

3

ИСЛОМ ДИНИНИ АНГЛАШДА
ПАЙҒАМБАРИМИЗ
СИЙРАТЛАРИНИНГ АҲАМИЯТИ

9

АЗОН ЭШИТУВЧИГА МУСТАҲАБЛАР

10

САЛАВОТ НИМА?

16

БИР ОЙДА 3000 САЛАВОТ
АЙТИШ МУМКИНМИ?!

20

КЎЗ ЁШ ТЎКИШ ОДОБИ

24

УЙ ЖИҲОЗЛАРИМИЗ
СУННАТГА МОС КЕЛАДИМИ?

30

БОЛАЛАРДАН ТАҲОРАТ
ОЛИШНИ ЎРҒАНГАН ҚАРИЯ

34

**«ОМИНА» ЭЛЕКТРОН ЖУРНАЛИНИНГ
ҲАЙЪАТ АЪЗОЛАРИ:**

*Муяссар Қаюмова
Гўзал Дадамұхамедова
Ирода Аҳмедова
Назокат Қосимова
Дилафруз Юсупова
Одинахон Муҳаммад Юсуф
Гулнода Мўминова
Зарнигор Аҳмадалиева
Умму Муҳаммад Билол*

Дизайнер Равшан Маликов

Электрон манзил: muslimalar1@gmail.com

МЎМИНЛАРГА МАРҲАМАТЛИ, МЕҲРИБОН БЎЛГАН РАСУЛ КЕЛДИ

«Батаҳқиқ, сизларга ўзингиздан бўлган, сизнинг машаққат чекишингиз унинг учун оғир бўлган, сизнинг (саодатга етишишингизга) ташна, мўминларга марҳаматли, меҳрибон бўлган Расул келди». (Тавба, 128)

Ояти каримада Расулуллоҳ алайҳиссаломнинг асосий сифатларидан бир нечаси зикр қилинмоқда.

«Батаҳқиқ, сизларга ўзингиздан бўлган», яъни бошқа ёқдан келмаган, осмондан тушмаган, балки ўзингиздан бўлган бир киши Пайғамбар бўлиб келди. Бу ўйлаб кўрсангиз, ўзингиз учун шараф, обрў. Ўз ичингиздан шундай олий мақомга сазовор инсон чиққанига хурсанд, шод бўлишингиз ва унга эргашишингиз керак.

«сизнинг машаққат чекишингиз унинг учун оғир бўлган», яъни у Пайғамбар сизнинг ма-

шаққат чекишингизни, қийинчиликларда қолишингизни мутлақо истамайди. Доимо сизга енгиллик, осонлик бўлишини хоҳлайди.

«сизнинг (саодатга етишишингизга) ташна», яъни бу Пайғамбар сизнинг икки дунё саодатига эришишингизга ташна. Шунинг учун ҳаракат қилади.

«мўминларга марҳаматли, меҳрибон бўлган Расул келди».

Дунё тарихида У зот алайҳиссаломдек кишиларга марҳаматли, меҳрибон инсон бўлган эмас. Бу улкан ҳақиқатни Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи вассалламнинг сийратлари ва ҳадисларидан билиб оламиз.

«Тафсири Ҳилол»дан олинди.

У ЗОТ МАСТУРА ҚИЗДАН ҲАМ ҲАЁЛИРОҚ ЭДИЛАР

Абу Саъийд розияллоху анхудан ривоят қилинади:

«Набий соллаллоху алайҳи васаллам мастура қиздан ҳам ҳаёлироқ эдилар. Қачон бир нарсани ёқтирмасалар юзларидан билар эдик».

Бошқа бир ривоятда:

«Набий соллаллоху алайҳи васаллам фахшчи эмас ва фахшни қилмас ҳам эдилар. У зот сизларнинг яхшиларингиз, ахлоқи яхшиларингиздир», деганлар».

Иккисини икки шайх ривоят қилган.

Бошқа бир ривоятда:

«Расулulloх соллаллоху алайҳи васаллам хулқ жихатидан одамларнинг энг яхшиси эдилар», дейилган.

«Фахш» сўзи кабиҳ гапни айтишга ишлатилади. «Фахшчи» деганда табиатида кабиҳ гапларни айтиш бор киши кўзда тутилади. Фахш қилиш деганда эса табиатида бўлмаса ўзини мажбур қилиб кабиҳ сўзларни айтиш кўзда тутилади. Пайғамбар соллаллоху алайҳи васалламнинг табиатларида аслида кабиҳ сўз айтиш бўлмаган, шу билан бирга, У зот ўзларини мажбур қилиб ҳам кабиҳ сўзлар айтмаганлар.

Бухорий ва Термизийнинг ривоятида:

«Набий соллаллоху алайҳи васаллам ҳеч қачон бирор таомни айбламаганлар. Агар иштаҳалари тортса, ер эдилар, бўлмаса, тарк қилар эдилар», дейилган.

Атоъ розияллоху анхудан ривоят қилинади:

«Мен Абдуллох ибн Амрга:

«Менга Расулulloх соллаллоху алайҳи васалламнинг Тавротдаги сифатларининг хабарини бер», дедим.

«Хўп! Аллохга қасамки, у зот Тавротда ўзларининг Қуръондаги баъзи сифатлари ила васф қилингандирлар.

Эй Набий, албатта, Биз сени гувоҳ, хушхабар берувчи, огоҳлантирувчи ва уммийларга химоя кўргони қилиб юбордик. Сен бандам ва Расулумдирсан. Сени Мутаваккил деб номладим. Бадхулқ ҳам, кўпол ҳам, бозорларда шовқин солувчи ҳам эмассан. У ёмонликни ёмонлик ила қайтармас, лекин афв қилур, кечирур. Аллох у ила қинғир миллатни, лаа илаҳа иллаллоху, дейишлари, у ила кўр кўзларни, кар қулоқларни ва берк қалбларни очиши ила тўғриламагунча Уни қабз қилмас».

Бухорий ривоят қилган.

Жобир розияллоху анхудан ривоят қилинади:

«Расулulloх соллаллоху алайҳи васалламдан бирор нарсани сўралганда ҳеч қачон йўқ деган эмаслар».

Анас розияллоху анхудан ривоят қилинади:

«Бир одам Набий соллаллоху алайҳи васалламдан икки тоғ ораси тўлган қўйларни сўради. Бас, унга ўшаларни бердилар. У қавми ҳузурига бориб:

«Эй қавмим, мусулмон бўлинглар! Аллохга қасамки, Муҳаммад кўп ато берар экан. Фақирликдан кўрқмас экан», деди».

Анас: «Киши фақат дунё учун мусулмон бўлмайди. Балки дунё ва ундаги барча нарсалардан кўра Ислому унга маҳбуброқ бўлгандагина мусулмон бўлади», деди».

Бу ривоятда ўз қавмини мусулмон бўлишга чорлаётган одам Пайғамбар соллаллоху алайҳи васалламдан қўй олгани учун эмас, у зотнинг камбағалликдан кўрқмай шунча қўйни бир одамга бериб юборганликларини пайғамбарлик мўъжизаси билиб мусулмон бўлган эди.

Сафвон ибн Умайя розияллоху анху айтади:

«Аллохга қасамки, Расулulloх соллаллоху алайҳи васаллам Хунайнда менга атони берганларича бердилар. Олдин у зот мен учун одамларнинг энг ёмони эдилар. Ато беравериб, мен учун одамларнинг энг маҳбуби бўлиб қолдилар».

Ушбу учовини Муслим ривоят қилган.

Анас розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Расулulloҳ соллalloҳу алайҳи васаллам одамларнинг энг гўзали, одамларнинг энг саҳийи, одамларнинг энг шижоатлиси эдилар. Бир кеча аҳли Мадина қаттиқ даҳшатга тушдилар. Одамлар овоз чиққан томон юра бошладилар. Набий соллalloҳу алайҳи васаллам уларнинг олдидан чиқдилар. Ўша томондан қайтиб келаётган эканлар. У зот улардан олдин овоз чиққан томонга борган эканлар. У зот Абу Толҳанинг эгарсиз отини миниб, бўйниларига қилич осиб олган эканлар. У зот «Қўркманглар! Қўркманглар!» дедилар».

Икки шайх ривоят қилган.

Яна ўша кишидан ривоят қилинади.:

«Набий соллalloҳу алайҳи васаллам Мадинага келганларида Абу Толҳанининг кўлимдан ушлаб Расулulloҳ соллalloҳу алайҳи васалламнинг хузурларига олиб борди ва:

«Эй Аллоҳнинг Расули, албатта, Анас жуда ҳушёр бола, сизга хизмат қилсин», деди.

Бас, у зотга сафарда ҳам, ҳозирда ҳам ўн йил хизмат қилдим. Аллоҳга қасамки, қилган нарсамни, нима учун буни қилдинг, демадилар. Қилмаган нарсамни, нима учун буни қилмадинг, демадилар».

Тўртовлари ривоят қилишган.

Яна ўша кишидан ривоят қилинади:

«Расулulloҳ соллalloҳу алайҳи васаллам одамларнинг энг яхши хулқлиси эдилар. Бир куни мени бир ҳожат учун юбордилар. Мен:

«Аллоҳга қасамки, бормаيمان», дедим. Ичимда, Расулulloҳ соллalloҳу алайҳи васаллам амр қилган нарса учун бораман, дедим-да чиқдим. Бозорда ўйнаётган болалар олдидан ўтаётди туриб қолибман. Бир вақт Расулulloҳ соллalloҳу алайҳи васаллам орқамдан бўйнимни тутиб турибдилар. Мен У зотга назар солдим. У зот:

«Эй Унайс, мен амр қилган жойга бордингми?» дедилар. Мен:

«Ҳа! Мен бораман. Эй Аллоҳнинг Расули», дедим ва юриб кетдим».

Муслим ва Абу Довуд ривоят қилишган.

Яна ўша кишидан ривоят қилинади:

«Расулulloҳ соллalloҳу алайҳи васалламдан кўра аҳли аёлига меҳрибонроқ бирортани кўрмадим. Иброҳим Мадинанинг

четида эмизилар эди. У зот ўша томон борардилар. Биз ҳам у зот билан борардик. У зот уйга кирганларида тутунга тўлган бўларди. Чунки унинг эмизикли отаси темирчи эди. Бас, у зот уни олиб, ўпиб яна қайтариб берардилар. Иброҳим вафот этганида Расулulloҳ соллalloҳу алайҳи васаллам:

«Албатта, Иброҳим ўғлимдир. У кўкракдалигида ўлди. Албатта, жаннатда икки эмизувчи унга эмизишни камолига етказурлар», дедилар».

Яна ўша кишидан ривоят қилинади.:

«Батаҳқиқ, Иброҳимни Расулulloҳ соллalloҳу алайҳи васалламнинг хузурларида жон таслим қилаётганида кўрдим. У зотнинг икки кўзларидан ёш оқди ва:

«Кўз ёш тўқур. Қалб маҳзун бўлур. Роббимиз рози бўладиган нарсдан бошқани айтмасмиз. Аллоҳга қасамки, Эй Иброҳим, биз сенинг учун маҳзунмиз», дедилар».

Иккисини тўртовлари ривоят қилган.

Яна ўша кишидан ривоят қилинади:

«Расулulloҳ соллалллоҳу алайҳи васалламнинг Анжаша исмли хушовоз сарбонлари бор эди. У завжаи мутоҳхаралар бор туяларни етаклаб кетмоқда эди. Бас, у зот унга:

«Эй Анжаша, охиста юр. Биллурларни синдириб қўйма», дедилар».

Икки шайх ривоят қилган.

Яна ўша кишидан ривоят қилинади:

«Расулulloҳ соллалллоҳу алайҳи васаллам бомдод намозини ўқиганларидан кейин, Мадинанинг хизматкорлари сувли идишларини олиб келар эдилар. Қайси идиш келтирилса, у зот унга қўлларини солар эдилар. Баъзида совук тонгда ҳам келишарди. У зот қўлларини солардилар».

Одамлар табаррук учун ўз идишларидаги сувга Пайғамбар соллалллоҳу алайҳи васалламнинг қўлларини солиб беришларини сўрар эдилар.

Яна ўша кишидан ривоят қилинади:

«Батаҳқиқ, саргарош Расулulloҳ соллалллоҳу алайҳи васалламнинг сочларини олаётганини кўрдим. Саҳобалари у зотни ўраб олишган эди. Бирор соч толаси тушса ҳам бир кишининг қўлига тушишини хоҳлар эдилар».

Расулulloҳ соллалллоҳу алайҳи васалламнинг фазллари улуғлигидан саҳобаи киромлар табарруклиги учун сочларини ҳам ерга туширмай бўлиб олишар эдилар.

Яна ўша кишидан ривоят қилинади:

«Ақли бир оз бундоқроқ аёл:

«Эй Аллоҳнинг Расули, сизда ҳожатим бор», деди.

«Эй Умму Фулон, қайси кўчадан юрасан? Сенинг ҳожатингни равон қилай», дедилар у зот. Сўнгра у билан ҳожати чикқунча йўлда юриб кетдилар».

Ушбу учовини Муслим ривоят қилган.

Оиша розияллоҳу анҳодан ривоят қилинади:

«Расулulloҳ соллалллоҳу алайҳи васаллам икки ишдан бирини ихтиёр қиладиган бўлсалару улардан бири бошқасидан енгилроқ бўлса, агар гуноҳ бўлмаса, албатта, енгилини ихтиёр қилар эдилар. Агар гуноҳ бўлса, ундан энг узоқдаги одам бўлар эдилар.

Расулulloҳ соллалллоҳу алайҳи васаллам ўзлари учун интиқом олган эмаслар. Илло Аллоҳ азза ва жалланинг ҳурмати поймол қилинсагина олардилар».

Учовлари ривоят қилишган.

Яна ўша кишидан ривоят қилинади:

«Расулulloҳ соллалллоҳу алайҳи васаллам қўллари билан ҳеч нарса: аёлни ҳам, ходимни ҳам урмаганлар. Илло Аллоҳнинг йўлида жиҳод қилганларидагина урганлар. У зотга бирор нарса етган бўлса, унинг соҳибидан интиқом олмаганлар. Илло Аллоҳ ҳаром қилган нарсалар поймол қилинсагина Аллоҳ азза ва жалла учунгина интиқом олганлар».

Муслим ва Абу Довуд ривоят қилган.

Яна ўша кишидан ривоят қилинади:

«Расулulloҳ соллалллоҳу алайҳи васаллам бир ишни қилиб, унда енгилликка рухсат бердилар. Бу у зотнинг саҳобаларидан баъзи кишиларга етганда, уларга ёқмади ва ундан ўзларини олиб қочдилар. Ўша иш у зотга етганда хутба қилдилар:

«Кишиларга нима бўлдики, уларга мен енгилликка рухсат берган иш етганда уни ёқтирмай, ўзларини олиб қочурлар?! Аллоҳга қасамки, албатта, мен уларнинг ичида Аллоҳни энг кўп билувчилариман ва у зотдан энг кўп кўрқувчилариман», дедилар».

Муслим ривоят қилган.

«Ҳадис ва ҳаёт» силсиласининг «Оламларга раҳмат пайғамбар» жузидан олинди.

РАСУЛУЛЛОХ ﷺ ҚАБРЛАРИ ЗИЁРАТИ ҲАҚИДА («Ўло ус-сунан» асаридан бир парча)

Имом Аҳмад яхши (ҳасан) санад билан ривоят қилган (5/422), у зот бундай дейди: Абдулмалик ибн Амр бизга ҳадис айтди: у бизга Касир ибн Зайд ҳадис айтди, деди: у Довуд ибн Абу Солиҳдан [ривоят қилди], у эса бундай деди:

Марвон бир куни бир кишининг Набийимиз солаллоҳу алайҳи васаллам ётган қабрга юзларини қўяётганини кўриб қолди. Марвон унинг бўйнидан ушлаб олиб: “Нима қилаётганингни ўзинг биласанми?!”, деди. У кимса унга ўгирилиб, бундай деди:

“Ҳа! Мен тошнинг олдига келганим йўқ, мен Аллоҳ Расулининг олдига келдим, мен тошнинг олдига келганим йўқ!”.

Сўнг эса: “Мен Аллоҳнинг Расули солаллоҳу алайҳи васаллам: “Дин учун йиғлама, агар дин унинг ғамини қиладиганлар қўлида бўлса, аммо дин унинг ғамини қилмайдиганлар қўлида бўлса, йиғлайвер!” деганларини эшитганман”, деди.

Ал-Ҳайсамий айтади (“ал-Мажмаъ аз-завоид”, 5/245): “Буни Имом Аҳмад [“ал-Муснад”да] ва ат-Табароний “ал-Мўъжам ал-кабир” ва “ал-Мўъжам ал-авсат”да ривоят қилган. Унинг санадида Касир ибн Зайд бор, уни бир гуруҳ [олимлар] ишончли деган, Имом ан-Насай ва айримлар эса заиф деган”.

Ушбу ҳадисни Яҳё ибн ал-Хусайн ибн Жаъфар ал-Хусайний “Ахбор ал-Мадина” асарида ривоят қилган: “Умар ибн Холид менга ҳадис айтди: Абу Наботоҳ бизга Касир ибн Зайддан, у ал-Мутталиб ибн Абдуллоҳ ибн Ҳантабдан ҳадис айтди: У: “Марвон бир киши қабрни кучоклаб турганда келиб қолди”, деб ҳадисни [охиригача] ривоят қилди. Ал-Мутталиб: “Ўша одам Абу Айюб ал-Ансорий эди”, деган.

Имом ас-Субкий: “Абу Наботоҳ Юнус ибн Яҳё-дир, ва ундан [санадда] олдингилар ишончлидир, Умар ибн Холидни эса мен танайман”, деган.

Мен айтаманки: [Бу] муаммо эмас, чунки Имом Аҳмад буни Абдулмалик ибн Амрдан ривоят қилган, у эса Касир ибн Зайддан ишончлидир ва ас-Субкий уни ишончли, деб таъкидлаган. Бундай фикр “Вафо ал-Вафо”да ҳам (2/443) қайд этилган.

Ал-Изз бундай деган: “Абдуллоҳ ибн Аҳмад ибн Ханбалнинг “Китаб ал-Илал ва-с-Суъалот” китобида [зикр этилади], у отасидан Абу Али ал-Савваф орқали ривоят қилади, Абдуллоҳ [ибн Аҳмад] бундай дейди:

“Мен отамдан Набий соллаллоҳу алайҳи васалламнинг қабрларини қучоқлаётган, қабрни ушлаб ва ўпиб барака олаётган ва Аллоҳ таолодан бу иши учун ажр умид қилаётгандек қабрга муомала қилаётган кимса ҳақида сўрадим. У зот: “Бунинг зарари йўқ!”, дедилар”.

Бу унда «Вафо ал-Вафо»да] ҳам (2:443) қайд этилган.

Наждийларнинг ҳаракати, улар ўзлари ханбалий бўлсалар ҳам, жуда ғаройибдир. Улар бу [масалада] ҳаддан зиёд қаттиққўл бўлиб, одамларни бундан жуда қаттиқ қайтарадилар. Мен Набий соллаллоҳу алайҳи васалламнинг равзалари қаршисида туриб салавот юбораётган ва ул зотга салом бераётганимда, наждликлардан бир аскар Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам равзаларининг ойнасини ўпаётган бир аёлнинг кўкрагидан қўли билан итариб юборганини ва аёл ёнбошига йиқилиб тушиб, кийимлари очилиб қолганини кўргандим. Ҳеч шубҳа йўқки, Набий соллаллоҳу алайҳи ва салламга муҳаббати кучли бўлган кишиларни муҳаббат шундай қўйга солиши мумкин, кучли шавққа тўлган кимса учун бу борада изн бериш мумкин бўлади. Одамларнинг бундаги даражалари ҳар хилдир. Шунинг учун ҳам, айрим одамлар [қабрни] кўрганларида, ўзларини бошқара олмайдилар ва унга қараб ошиқадилар. Айрим ўзини тута биладиганлар эса секинроқ ҳаракат қиладилар. Мана бу мисралар нақадар гўзал битилган:

Ўтарман Лайлининг уйин ёнидан,
Деворларин кучиб, ўпиб бирма-бир.
Эмас ишқим сабаби унинг жойидан,
Балки унда турган гўзал жонидан.

Имом ан-Нававий бундай дейди: “Ул зот соллаллоҳу алайҳи васалламнинг қабрларини айланиш жоиз эмас. Имом ал-Ҳалимий ва бошқалар айтганидек, қабр деворларига қорин ва орқа билан тегинмок макруҳ бўлади”.

У яна айтади: “Қўл билан сийпаб тавоф қилиш ёки уни ўпиш ҳам макруҳ бўлади; аксинча, зиёратнинг одоби қабрдан бир оз масофада туриб зиёрат қилишдир, худди агар у зотни тирикликларида маълум масофадан туриб зиёрат қилингани каби”.

Бу тўғри фикрдир! Уламолар ҳам шундай дейишган ва шуни маъқуллашган. Кимнингдир ҳаёлида [фикрида] қўл билан ушлаш ёки шунга ўхшаш амал барака ҳосил қилишда самаралироқ деган тушунча бўлса, бу унинг жоҳиллигидан ёки бемулоҳазалигидан бўлади, чунки баракага фақат Шариатга ва уламоларнинг кўрсатмаларига амал қилиш билан эришилади.

“Вафо ал-Вафо”дан олинган иқтибос тугади (2/442).

Мен айтаманки: шунинг учун, “садди заройеъ” учун, яъни, бунақа ҳолатлар бўлмаслиги учун авом одамларни бундан қайтариш керак. Аммо, ўзларини назорат қилолмайдиган одамларни уриш ва кўкракларидан итариш сингари қаттиқ қайтариклар учун ҳам асос йўқ, чунки сиз билганингиздек, бунда маълум даражада эркинлик мавжуд. Зиёрат қилувчи дуои-салом йўллаётган вақти [ўзининг бошини] қабрга қараб эгилишдан сақланиши керак. Ибн Жамоа айтади: “Айрим уламолар бундай деган: агар киши илмсиз бўлган ҳолда, бундай амални ҳурмат кўрсатиш белгиси деб ўйласа, бидъатдандир”. “Вафо ал-Вафо”дан олинган иқтибос тугади (2:445).

Зафар Аҳмад ал-Усманий ат-Таҳонавий. Эъло ус-сунан. 7-жузъ. – Байрут: Дор ал-фикр, 2001. – Б. 3616-3617.

“Эъло ус-сунан”дан таржима қилинган ушбу парчада янги салафийларнинг (улар матнда ‘Наждийлар’ деб келтирилади) мутаассиблигининг бир жиҳати танқид қилинади. Бу парча “аз-Зиёрат ан-набавия” (“Набий соллаллоҳу алайҳи ва салламнинг қабрларини зиёрат қилиш”) бобидан олинган. Бобнинг охирида бу боб 1352/1934 йил ниҳоясига етгани маълум қилинади. Бу боб Мавлоно Ашраф Али Таҳонавий (р.х.)нинг ҳаётлик пайтларида ва у кишининг бевоқиф раҳбарлигида ёзиб тугатилган.

ИСЛОМ ДИНИНИ АНГЛАШДА ПАЙҒАМБАРИМИЗ СИЙРАТЛАРИНИНГ АҲАМИЯТИ

Пайғамбаримиз соллаллоху алайҳи васалламнинг сийратларини ўрганиб, англашдан мақсад – фақат тарихий воқеалардан воқиф бўлиш ёки чиройли қисса ва саргузаштлардан бохабар бўлиш эмас, балки мусулмон инсон Ислому қоидаларини, ҳукмларини назарий жиҳатдан англагандан сўнг, айна қоидалар Пайғамбаримиз соллаллоху алайҳи ва саламнинг ҳаёт йўлларида амалда ўз аксини топганлигини тасаввур қилишдир. Шунинг учун биз Пайғамбаримиз алайҳиссалоту вассаломнинг ҳаёт йўлларини ўрганишни оддий тарихни ўрганиш ёки ўтган подшоҳларнинг таржимаи ҳоллари билан танишиш қаторида кўрмаслигимиз лозим.

Демак, Пайғамбаримиз алайҳиссалоту вассаломнинг сийратларини ўрганиш, Ислому моҳиятини англаш учун амалий татбиқ баробарида экан.

Мазкур мақсадни бир неча қисмга бўлишимиз мумкин:

1. Расулуллох соллаллоху алайҳи васалламнинг ҳаёт тарзлари ва муҳитларини ўрганиш орқали у зотнинг шахсиятларини англаш ва бунинг натижасида Муҳаммад соллаллоху алайҳи васаллам юксак фазилатлар соҳиби ва юртдошлари олдида катта обрў эътибор қозонган баркамол инсонгина бўлиб қолмай, у зот энг аввало Аллох таоло Ўз ваҳийси ва тавфики билан қувватлантирган «Расул» эканликларини ҳам таъкидлашдир.

2. Бу ҳаётда ҳар бир инсон ўзи ардоқлайдиган, ҳурмат қиладиган, унинг йўлидан юриб, этагини маҳкам тутадиган бир намунали йўлбошчига муҳтождир. Шубҳасиз, агар инсон ўзи учун олий намуна бўладиган йўлбошчини ҳаётнинг қайси томонидан қидирмасин, уни Расулуллох соллаллоху алайҳи васаллам сиймоларида яққол намоён эканини топади. Зеро, Аллох таоло у зотни бутун инсониятга намуна қилиб яратган. Аллох таоло шундай марҳамат қилган: «(Эй мўминлар), албатта сизлар учун Аллохнинг Пайғамбарларида (у зотнинг иймон-эътиқоди ва хулқи атворида) гўзал намуна бордир». (Ахзоб сураси 1-оят).

3. Пайғамбаримиз соллаллоху алайҳи васалламнинг сийратларини ўрганган инсон Аллох таолонинг Китобини яхшироқ фаҳмлайди, унинг мақсадлари ва руҳини ҳис қилади. Зеро, Қуръони Каримнинг аксар оятларини Расулуллох соллаллоху алайҳи васаллам иштирокидаги воқеа ва ҳодисалар тафсир қилади.

4. Расулуллох соллаллоху алайҳи васалламнинг сийратларини ўрганиш асносида мусулмон инсон

ҳузурида ақийда, ҳукмлар ва ахлоқ одобга доир саҳиҳ исломий билим-маърифат заҳираси ҳосил бўлади. Чунки у зотнинг ҳаётлари Ислому асослари ва ҳукмлари мажмуасини ёритиб, гавдалантириб берувчи ойна кабидир.

5. Ислому муаллим ва мураббийнинг ҳузурида таълим-тарбия усулларининг йўриғи, андозаси бўлмоғи лозим. Муҳаммад соллаллоху алайҳи васаллам холис муаллим ҳамда фозил мураббий бўлиб, ўз даъватларининг турли босқичларида таълим-тарбиянинг ана шундай фойдали ва самарали усулларини излаб топишда куч-ҳаракатларини аямаганлар.

Мазкур беш мақсадни рўёбга оширишда Пайғамбар алайҳиссалоту вассалом сийратларининг алоқаси у зотнинг ҳаётлари инсоний ҳамда ижтимоий жабҳаларнинг барчасини қамраганида кўринади.

Демак, Расулуллох соллаллоху алайҳи васалламнинг ҳаётлари ҳар жабҳада етук намуна бўла олар экан. Зотан, у киши атрофдагиларнинг, дўстларининг ишончини қозонган, ўз йўлини тўғри танлаган инсон, Аллох таолонинг рисоласини етказишда бор кучини аямайдиган, инсонларни Аллох таолонинг Динига чиройли мавъиза ва донишмандлик билан чақирувчи даъватчи ҳамда аҳли оиласига чиройли муомалада бўлувчи эр, фарзандларининг ҳақларини ўз ўрнига қўйган меҳридарё ота, ҳам ҳарбий, ҳам сиёсий моҳир кўмондон, Парвардигорига гўзал ва чин ибодат қилувчи мусулмон эдилар.

Аён бўлмоқдаки, Пайғамбар алайҳиссалоту вассаломнинг сийратлари инсон ҳаётининг энг гўзал ва олий намунаси дир.

*Шайх Муҳаммад Саид Рамазон Бутийнинг
«Фикҳус-сийра» китобидан олинди.*

АЗОН ЭШИТУВЧИГА МУСТАҲАБЛАР

Абу Саъийд розияллоху анҳудан ривоят қилинади:

«Расулulloҳ соллalloҳу алайҳи васаллам: «Қачонки азонни эшитсангиз, муаззин айтётган нарсани айтинглар», дедилар».

Бешовлари ривоят қилишган.

Бухорий: «Сўнгра менга саловат айтинглар. Чунки ким менга бир саловат айтса, албатта, Аллоҳ унга ўн саловат айтади. Кейин менга василани сўранглар. Бас, у жаннатдаги бир манзила бўлиб, Аллоҳнинг бандаларидан фақат бир бандагагина лозим бўлур. Ўша банда мен бўлишимни орзу қиламан. Ким менга василани сўраса, унга шафоат ҳалол бўлур» ни зиёда қилган.

Жобир розияллоху анҳудан ривоят қилинади:

«Расулulloҳ соллalloҳу алайҳи васаллам: «Ким азонни эшитгандан кейин: «Аллоҳумма Робба ҳазихид даъватит тааммати вассолатил қоимати аати Муҳаммадан ал-васийлата вал фазийлата ваъасху мақоман маҳмудан аллазии ваъадтаху» деса, қиёмат куни унга шафоатим ҳалол бўлур», дедилар».

Бешовларидан фақат Муслим ривоят қилмаган.

Бу ҳадиси шарифда келган дуонинг маъноси куйидагича: «Эй бор Худоё! Эй ушбу тугал даъватнинг ва қоим бўладиган намознинг Роббиси! Муҳаммадга Василани ва фазилатни бергин ҳамда уни Ўзинг ваъда қилган мақоми Маҳмудда қайта тирилтиргин».

«Васила» жаннатдаги олиймақом манзила экани ҳадисда зикр қилинди. «Мақоми Маҳмуд», яъни «Мақталган Мақом» эса Аллоҳ таолонинг «Шоядки, Роббинг сени Мақоми Маҳмудда қайта тирилтирса» ояти ила Аллоҳ таоло томонидан Муҳаммад соллalloҳу алайҳи васалламга ваъда қилинган. Мақоми Маҳмуд буюк шафоат мақомидир.

Демак, қиёмат куни Пайғамбаримиз соллalloҳу алайҳи васалламнинг шафоатларига мушарраф бўлайлик десак, азондан кейин ушбу дуони ўқиб юришимиз керак.

Вассолату вассаламу аъла хойри холқиҳи Муҳаммад ва алиҳи ва асхабиҳи ажмаъин!

Назокат тайёрлади.

САВОЛ-ЖАВОБ

Расуллулоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам меърож воқеасида барча Пайғамбарларга имом бўлиб намоз ўқиганмилар?

Ассалому алайкум, ҳурматли Шайх ҳазратлари! Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам меърож воқеасида, Байтул Макдисда барча Пайғамбарларга имом бўлиб намоз ўқиганмилар? Аллоҳ таоло барча Пайғамбарларни тирилтирган экан, ўша куни.

Жавоб: Шу гап тўғри.

Муҳаммад соллаллоҳу алайҳи васаллам аввал қандай динда бўлганлар?

Ассалому алайкум, ҳурматли Шайх ҳазратлари! Пайғамбаримиз Муҳаммад соллаллоҳу алайҳи васаллам биринчи бор ваҳий тушишидан

олдин қандай динда бўлганлар? Улардан олдин ҳам Ислом бўлганми?

Жавоб: Ҳеч қандай динда бўлмаганлар.

Расуллулоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам ҳақларида тўлиқ маълумот

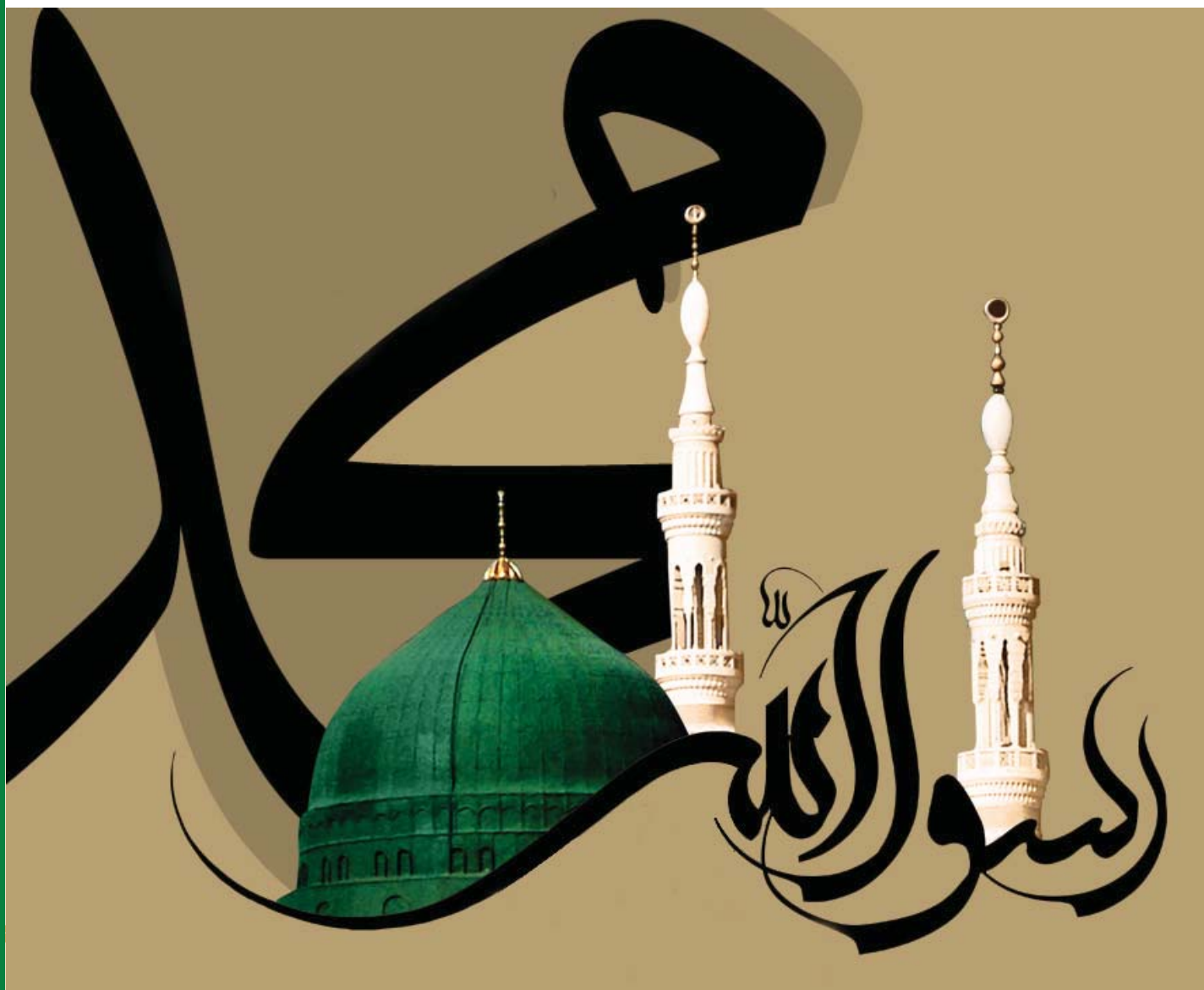
Ассалому алайкум, ҳурматли Шайх ҳазратлари! Пайғамбаримиз Муҳаммад Мустафо соллаллоҳу алайҳи васаллам ҳақларида мукамал ва тўлиқ маълумотни қайси китобдан топса бўлади?

Жавоб: «Ҳадис ва Ҳаёт»нинг 19-жузи.

Али ва Муовия розияллоҳу анҳумо ўртасидаги жанг сабаби

Ассалому алайкум, Шайх ҳазратлари. Аллоҳ умрингизни барокатли қилсин.

Али розияллоҳу анху билан Муовия ибн Абу Суфён ўрталарида бўлиб ўтган келишмовчилик нимадан иборат эди? Иккалалари ҳам улуғ саҳобалардан бўлишганку. Жавобингиз учун раҳмат.

Жавоб: Улардан ҳар бири ижтиҳод қилган ва ўзини тўғри деб билган. Саҳобалар ҳақида фақат яхши гапларни гапиришга амр қилинганмиз.

Бу ҳақида «Талхийси шарҳи акийдатут Тоҳавия» китобида қуйидагилар келган:

«Биз уларнинг ҳаммалари ҳақида яхшилик билан: «Эй Роббимиз, бизни ва биздан олдин иймон билан ўтган биродарларимизни мағфират қилгин. Бизнинг қалбимизда иймон келтирганларга ҳикд қолдирмагин. Эй Роббимиз, албатта, Сен шафқатли ва раҳимли зотсан», (Ҳашр, 10) деймиз.

Аллоҳ таоло бизнинг қўлларимизни ўз вақтида бўлиб ўтган фитнада асраган. Бас, биз Аллоҳдан тилларимизни ҳам мазкур фитнадан сақлашини сўраймиз».

Умар ибн Абдулазиз ҳақида маълумот

Ассалому алайкум раҳматуллоҳу ва баракотуҳ, муҳтарам Шайх Муҳаммад Содиқ Муҳаммад Юсуф. Сизга узоқ умр ва мустаҳкам саломатлик тилаб қолувчи мухлисингиз. Умавийлар сулоласидан бўлган Халифа Умар ибн Абдулазиз тўғрисида маълумот берсангиз. Кўпгина тарихчи олимлар унинг ҳукмронлик даврини умавийлар давлатининг олтин даври деб ҳисоблашади.

Жавобингиз учун олдиндан раҳмат, деб қолувчи мухлисингиз Ҳумоюн Қодиров.

Жавоб: Саволингиздаги мулоҳазалар тўғри. Умар ибн Абдулазиз ҳақида бизнинг тилимизда асарлар йўқ. Аммо бошқа тилларда кўп. Сизга уларнинг хулосасидан иккитасини такдим қилмоқчиман.

1. Кўпчилик Умар ибн Абдулазизни бешинчи рошид халифа дейди.

2. Умар ибн Абдулазизнинг даврида ислом оламида закот оладиган одам топилмаганда уламолар закотни Африқода Исломни тарқатиш бўйича даъват ишларига сарфлашга фатво чиқарганлар.

Пайғамбаримиз алайҳиссаломнинг туғилган саналари

Ассалому алайкум ва раҳматуллоҳи ва барокатуҳу! Яқинда пайғамбаримиз туғилган саналари тўғрисидаги бир маълумотни ўқиб қолдим. Унда айтилишича у зот соллаллоҳу алайҳи

васалламнинг аниқ туғилган саналари ҳақида ривоятлар йўқ, дейилган. Рабиул аввал ойининг 12 санаси деган маълумот саҳиҳ эмас дейилган. Мазкур маълумот ҳақида тушунтириш бериб ўтсангиз. Эътибор ва жавобингиз учун ташаккур!

Жавоб: Бу гапни айтганнинг гапи нотўғри.

Форуқ ва Муртазо лақабларининг сабаблари нима?

Ассалому алайкум Шайх ҳазратлари! Ҳазрати Умар розияллоҳу анҳуни Форуқ ва Ҳазрати Али розияллоҳу анҳуни Муртазо дейилишлигини сабабини айтиб берсангиз илтимос.

Жавоб: Форуқ – ҳақ билан ботилни ажратувчи. Муртазо – рози бўлинган.

«Бакр» сўзи қандай маънони англатади?

Ассалому алайкум Шайх ҳазратлари! Абу Бакр розияллоҳу анҳунинг исмидаги «Бакр» сўзи қандай маънони англатади? У зотга бу лақаб қачон берилган?

Жавоб: Биринчи фарзанд.

Пайғамбаримиз алайҳиссаломнинг расмлари борми?

Ассалому алайкум ва роҳматуллоҳи ва барокатуҳу муҳтарам Шайх Ҳазратлари. Қайда эшитганман ёки ўқиганман эсимда йўқ.

1. Ҳабиб пайғамбаримиз Муҳаммад Мустафо соллаллоҳу алайҳи васалламнинг расмлари (ёки бирор кўринишлари) шу пайтгача ҳеч ерда топилмаган (йўқ) экан, шу ростми?

2. Кимки тушида ҳабиб пайғамбаримиз Муҳаммад Мустафо соллаллоҳу алайҳи васаллам билан учрашса (буни Аллоҳ у инсонга қалби билан сездирар экан), у банда ростдан ҳам ул Зот билан кўришган бўларкан, шу ростми?

Раҳмат.

Жавоб:

1. У зот алайҳиссаломнинг расмлари йўқ.

2. Ундай эмас.

«Зикр аҳлидан сўранг» саҳифасидан олинди.

Фиёсиддин Муҳаммад Юсуф тайёрлади.

София Бинти Абдулмутолиб

(РАСУЛИ АКРАМ СОЛЛАЛЛОҲУ
АЛАЙҲИ ВАСАЛЛАМНИНГ АММАЛАРИ)

София бинти Абдулмутолиб бин Ҳошим бин Манноф бин Қосим ибн Килоб Ҳошимия Курайшия – Расули Акрам соллаллоҳу алайҳи васалламнинг аммалари, Аллоҳнинг шери, арслони Ҳамза ибн Абдулмутолибнинг синглиси, улуг саҳоба Зубайр ибн Аввомнинг оналаридир.

София розияллоҳу анҳонинг оталари Курайшлар саййиди, ғурур, шараф, ҳурмат-эҳтиром соҳиби, муборак ҳаж булоғи «Зам-зам» булоғи калитининг эгаси Абдулмутолиб эди.

Оналари Хола бинти Ваҳб – Пайғамбаримиз Расули Акрам соллаллоҳу алайҳи васалламнинг муборак оналари Омина бинти Ваҳбнинг сингиллари эди.

Уларнинг биринчи турмуш ўртоқлари Хорис ибн Харб – Бану Умайя қабиласи бошлиғи Абу Суфённинг акаси эди. Иккинчи турмуш ўртоқлари Аввом ибн Хувайлид бўлиб, Расули Акрам соллаллоҳу алайҳи васалламнинг завжалари Хаджа бинти Хувайлиднинг укаси эди.

Иккинчи эрлари Аввом ибн Хувайлид вафотидан сўнг ўғиллари Зубайрнинг тарбияси билан шуғулланиб, уни чавандозликка, камондан отишга, мерганликка ва шунга ўхшаш ҳарбий машқларга қаттиққўллик билан ўргатар эдилар. Болани бундай қаттиқ жазолаб тарбия қилиш мумкин эмас деганларга, «Ким мени боласига бемехр деган бўлса, ёлғон сўзлабди. Мен унинг довиорақлигидан, уни душман кўрганда кўрқувдан титрасин дейман», - деб жавоб қилганлар.

У кишининг шахсиятлари ана шундай гўзал хислатларга бой бўлган насл-насабли оила муҳи-тида тарбияланиб, шаклланди. София бинти Абдулмутолиб араб адабий тилида гўзал сўзловчи нотик, фасоҳатли етук зот, мукамал қория-олима, довиорақ чавандоз жангчи-лашкар эдилар. Ул зот атрофдаги одамларнинг ҳурматиға сазовор, муҳтарама зот эдилар.

Пайғамбаримиз Расули Акрам соллаллоҳу алайҳи васалламга ваҳий тушганида, ўз яқин қариндошларига қарата: «Эй Фотима бинти Муҳаммад, эй София бинти Абдулмутолиб, эй Бану Абдулмутолиб аҳли, мен сизларга Аллоҳдан на бир мулк, на бир мол ваъда қиламан», - дея ул зот бобаракот Исломга даъват бошладилар.

Одамларнинг баъзилари Ислом динини қабул этдилар, баъзилари бундан юз ўгирдилар.

София бинти Абдулмутолиб Расули Акрам соллаллоҳу алайҳи васалламга биринчилардан бўлиб иймон келтирдилар. Ул зот ўғиллари Зубайр ибн Аввом билан биргаликда Аллоҳ таолонинг порлоқ йўлидан бориб, биринчи мусулмонлар қаторида мушриклар ва Ислом душманлари тарафидан зўравонлик, таҳқирлаш, азоб-укубатнинг аламларини бошларидан ўтказдилар. Аллоҳ таолонинг амри билан Расули Акрам соллаллоҳу алайҳи васаллам Мадинага ҳижрат қилганларида улар билан бирга ҳижрат қилдилар.

Қаҳрамонликка тўла олтмиш йилдан зиёд умр кечириган бу буюк аёлнинг Аллоҳ йўлидаги жиҳодда кўрсатган жасоратлари тарихдан муносиб ўрин олган. Улардан икки кўшин қарама қарши тўқнаш келган Ухуд ва Ҳандақ жанглирида содир бўлган икки воқеа ривоят қилинади.

Ухуд жангида София бинти Абдулмутолиб

жиходга чиққан мусулмонлар кўшинининг жангчиларига кўмак берувчи аёллар илғор гуруҳининг пешқадами сифатида қатнашдилар. Улар ярадорларга, чанқаганларга сув олиб келар, ўк ёйлар қайраб камончиларга отишга тайёрлаб берардилар.

Бундан ташқари кўзланган мақсад жанг жараёнини боришини шахсан кузатиш эди. Чунки бу жангу жадал ичида уларнинг жияни – Аллоҳнинг Расули Муҳаммад соллаллоху алайҳи васаллам бор эдилар.

«Аллоҳнинг шери» номи билан улуғланган туғишган акалари Ҳамза ибн Абдулмутоллиб ҳамда Расулуллоҳга шогирд ва издош ўғиллари Зубайр ибн Аввом ҳам шу жангда иштирок этишарди.

Бу жангда София розияллоху анҳонинг ўз ихтиёри билан қабул қилган Ислом дини тақдири ҳал бўлмоқда эди. У зот айнан Исломда жаннатга олиб борувчи порлоқ йўлни топган эдилар.

Жанг асносида мусулмонлар Аллоҳ Расулининг амрини бажармай жанг майдонини ташлаб кета бошладилар. Мусулмонларнинг сафлари сийраклашди ва мудофааси заифлашди. Мушриклар Аллоҳнинг Расулини ҳалок этиш хавфини кўрган София кўлидаги сув тўла кўзани ерга ташладилар, қочиб кетаётганларнинг кўлидан найзасини тортиб олдиларда:

«Эй қочқинлар, сизга вайл бўлсин! Сиз Аллоҳнинг Расулини ҳимоя этолмай ташлаб қочдинглар», - деб хитоб қилиб, худди ўз боласини ўлим чангалидан қутқариш учун хужумга ташланган она шер каби душман қиличларини уриб, қақшатқич зарба бера бошладилар.

Расули Акрам яқинлашиб келаётган Софиани кўрганларида мушриклар томонидан ёвузларча ўлдирилиб, юз-бошлари, жасади тилка пора қилинган акалари Ҳамза ибн Абдулмутоллибга кўзи тушишидан кўрқиб:

«У аёлни, аёлни тўхтатинглар», - деб хитоб қилдилар.

Ушбу ҳолатда София сабр, сабот, мардлик ва матонатнинг энг гўзал кўринишини намоён этдилар. Ул зот ўз тиллари билан бу воқеани қуйидагича ривоят қилганлар:

«Ҳамзанинг ўлдирилган куни мени Зубайр ахтариб топди ва:

- Эй онажон! Расулуллоҳ сизни орқага қайтишга амр қилдилар. Бу ерга яқинлашманг, кетинг, - деди.

- Нега? - дедим.

- Аллоҳнинг Расули сизга ортга қайтсин, деб амр қилдилар.

- Нима учун? - деб сўрадим. - Ахир менга унинг Аллоҳ йўлида жанг қилаётганида ёвузларча ўлдирилиб, жасади ваҳшиёна, шафқатсизлик билан тилка-пора қилиб таҳқирланганининг хабарини беришдику,- дедим.

Шунда Расулуллоҳ:

-Унга йўл бер, Зубайр, - дедилар”.

Жангдан сўнг София ўз акалари Ҳамзани ёвузларча ўлдирилган танаси, ёриб юборилган қорни, жигари суғириб олинган, кулоқлари кесилган, юз-бошлари таниб бўлмас даражада ваҳшиёна тилка-пора қилинган ҳолда топдилар. Аллоҳ таолодан унинг ҳаққига раҳм-шафқат ва истиғфор сўраб, шундай дедилар:

«Биз барчамиз Аллоҳникимиз, батаҳқиқ бизлар унга қайтарилурмиз. Буларнинг ҳаммаси Аллоҳ йўлида бўлди. Биз Аллоҳ таоло томонидан белгилан тақдиримиздан розимиз. Аллоҳга қасамки, мен сабрли бўламан ва Аллоҳ унга ўз ажру мукофотини берсин». Шундан сўнг Расули Акрам соллаллоху алайҳи васаллам уни дафн қилишга изн бердилар».

Довюрак София бинти Абдулмутоллиб Ҳандақ жангида ҳам ўзининг зукколиги, тадбиркорлиги ва мислсиз қахрамонликларини намоёйиш этдилар.

Ўз одатларига кўра Расули Акрам соллаллоху алайҳи васаллам ҳар бир қилинадиган ҳарбий юришдан олдин Мадинадаги барча мусулмон аёллар ва болаларни душмандан ҳимоя қилиш мақсадида маълум бир қалъага жойлаштириб кетар эдилар. Чунки улар жиходга кетган вақтида шаҳарда ҳимоячилар қолмасди ва ғанимлар фурсатдан фойдаланиб, мусулмонлар авратига (аёллар ва болаларга) тажовуз этишлари мумкин эди.

Ҳандақ жанги арафасида мусулмонларнинг аёллари ва болалари Хассон ибн Собит розияллоху анҳуга тегишли яхши қурилган мустаҳкам қалъага жойлаштиришди.

Барча мусулмонлар у куни Ҳандақ ҳимоясида қурайшийлар ва уларнинг иттифоқчиларига

қарши жангга ҳозирликда эдилар. Тонг ғира-ширасида қалъа деворида бўлган София бинти Абдулмутолиб, қалъа атрофида айланиб, синчковлик билан исковичлик қилиб юрган кимнингдир шарпасини сезиб қолдилар. Ниҳоятда диққат билан назар солдилар. Тез орада аста-секинлик билан ўрмалаб, жосуслик қилаётган қабих яхудийни курдилар. София у Қурайза яхудийлар қабиласининг жосуси эканини ва у қалъани эркаклар ҳимоя қилмоқдаларми ёки бу ерда аёллар ва болалардан бошқа ҳеч ким йўқлигини билмоқ учун атрофни кузатиб юрганини фаҳмладилар.

Зукко аёл тафаккур қилиб, ўзига ўзи шундай деди: «Бану Қурайза яхудийлари мусулмонлар билан тузган ахдларини бузиб, Қурайш мушриклар томонига ўтиб кетдилар. Аллоҳнинг Расули барча мусулмон лашкари билан Қурайшийлар ва уларнинг иттифокчиларига қарши Ҳандақ ҳимоясида турибдилар. Бизни ҳимоя қилувчи бирорта мусулмон эркак йўқ. Агар Аллоҳнинг душмани бу аҳволимиз тўғрисидаги аниқ ҳақиқатни ўз қабиласига маълум қилса, у ҳолда мусулмонлар катта фожиага учрайдилар - яхудийлар барча аёлларимизни асирга оладилар (чўри қиладилар) ва болаларни эса қулларга айлантirdилар».

Шунда София аста-секинлик билан қалъа дарвозаси олдига тушдилар. Оҳиста ва эҳтиёткорлик билан дарвозани очиб, тиркич орқали Аллоҳ душманини диққат билан кузата бошладилар. Малъун жосус етарли қисқа масофагача яқинлашганида, унга тез ва мардларча ташланиб, қўлларидagi тўқмоқ билан қаттиқ зарба бериб, ерга қулатдилар. Сўнгра унга иккинчи ва учинчи зарбани берганларидан сўнг, душман жон таслим қилди. Шундан сўнг ёнидаги ханжарлари билан бошини танасида жудо этиб, қалъа деворидан ташқарига ташлаб юбордилар. Калла тоғ бўйлаб пасткаш думалаб тоғ тагида турган яхудийлар бориб тушди. Ўз жосусларининг калласини кўрганларидан кейин улар бир-бирларига: «Биз Муҳаммад ўз аёллари ва болаларини ҳимоясиз қолдирмаслигини билардик», - дейишди-да орқаларига қарамай қочиб кетдилар.

Шундай қилиб мусулмонлар бу ғазовотда бу муслима аёлнинг мислсиз қаҳрамонлиги, ши-

жоати, довураклиги, мардлиги туфайли зафар кучдилар.

Ҳайбар жангида София розияллоху анҳо мўмина муслималар билан бирга Ислом қаҳрамонларининг елкадошлари бўлиб куч-қувват бағишлаб, жанг майдонида чодир тикишга қарор қилдилар ва у ерда ярадорларга бевосита тиббий ёрдам қилдилар, яраларни боғладилар. Лашкарга ҳақиқий елкадош бўлдилар.

Расулulloҳ соллalloҳу алайҳи васаллам уларнинг бу қатъиятлиликлари ва тутган йўлларида беҳад хурсанд ва масрур эдилар. Пайғамбаримиз соллalloҳу алайҳи васаллам аммалари София розияллоху анҳони яхши кўрар, иззат-икром қилар ҳамда мурувват ва сахийлик кўрсатар эдилар.

София розияллоху анҳо Расулulloҳ соллalloҳу алайҳи васалламни болаликларидан яхши кўрар, опалик қилар, ёшлигида ундан хайратланган, набийлигида ишонган, ғазовотида елкадош бўлган, вафотларида чуқур қайғуга тушган эдилар.

У киши Умар ибн Хаттобнинг халифалик даврларида, ёшлари етмишдан ошган вақтда вафот этдилар.

Софияни бинти Абдулмутолибни Аллоҳ таолога ўз раҳматига олган бўлсин. У зот ҳаётлари давомида йўлиққан барча синовларда ўзларини қатъий, оқила, қаҳрамон аёл сифатидан тўлиқ намоён этдилар. Дарҳақиқат, Ислом тарихининг олий минораси, Аллоҳ дини нусрати учун жиҳод қилувчи ва жонини қурбон қилишга доим тайёр, ўрнатқуч бўлувчи гўзал сийрат эгаси эдилар. Тарих зарваракларида «София бинти Абдулмутолиб Аллоҳ динини ҳимоя қилиб, динсиз эркакни қатл этган Исломдаги биринчи аёл деб ёзиб қўйилган».

*Маҳмуд Маҳдий Ал-Истамбулий ва
Мустафо Абу Наср Шаладийнинг
«Расул атрофидаги аёллар»
китобидан таржима қилинди.*

Мавлид ойининг яқинлашиши халқимизда турли маросимлар, тадбирларнинг, қариндошларникида йиғинларнинг кўпайишини англатади. Кимникигадир тоғора қилиб бориш кераклигини, бирор егулик тайёрлаш учун маълум вақтимизни ошхонада ўтказишимиз лозимлигини англатади. Таассуфки, негадир яқинлашаётган мавлид оyi Пайғамбар соллаллоху алайҳи васаллам туғилганлари ва бу ой бизга айнан шуниси билан улуғ эканини англатмайди. Афсуски, бу ойнинг яқинлашиб келиши, ҳатто кириб келиши ҳам Расулulloх соллаллоху алайҳи вассалламга салавотларни кўпайтириш лозимлигини англатмайди, фарзандларимизга Муҳаммад Мустафо саллоллоху алайҳи вассалламни янада яқинроқ таништиришимизга сабаб бўлмайди.

САЛАВОТ НИМА?

Барча замонавий кишилар сингари мен ҳам интернетдан фойдаланиб тураман. Унга илм олиш мақсадида, янгиликларни билиш мақсадида вақт сарфлайман. Ижтимоий тармоқларда узоқ яқиндаги яхши инсонлар билан суҳбатлашиб турамиз. Шу тармоқда Чеченистон президенти Рамзан Қодировнинг ҳам саҳифаси бор. У деярли ҳар куни фойдали маълумотларни бўлишади. Уларнинг бирида айтишича, аввалроқ Пайғамбар саллоллоху алайҳи вассалламнинг туғилган ойларида ўтказиладиган мавлид маросимига тайёргарлик сифатида “Энг кўп саловат айиш”га, хусусан саловатлар сонини 500 мингга чиқаришга ўз халқини чақирган. “Ишдан бўш пайтимда бугунга қадар 350 мингга саловот айтдим. Сизчи?”, - деб сўрайди халқидан Рамзан Қодиров. Бу ҳолат ҳали мавлид оyi кириб келишига деярли икки ой муддат борида айтилмоқда. Агар бутун бошли давлатнинг раҳбари бўла туриб, ҳар куни турли учрашувлар, муҳим масалалар юзасидан қарорлар чиқариб, оила ва ёр дўстларига вақт ажратиб, ундан ортиб 350 минг саловат айтиш мумкин бўлса, биз ҳам ўзимизни “жуда банд” эканлигимизни баҳона қилмай кўя қолайлик. Ҳар ҳолда давлатни бошқармаймизку! Энг зўримиз битта оилани бошқаришимиз мумкин. Нар и борса корхонани бошқарамиз. Аммо баҳона қидирганга баҳона, сабаб излаганга сабаблар талайгина экан. Рост и сонни кўриб ўзим ҳам лол қолдим. Наҳотки

бир-икки ой ичида шунча миқдорда саловат айтиш мумкин бўлса? Саволимга тез орада жавоб олдим. Яна ўша Рамзан Қодировнинг саҳифасидан. Унинг саволига Чеченистон ҳавфсизлик кенгаши котиби Вахит Усмаев жавоб берган. У 500 мингдан ортиқ саловот айтгани ҳақида ўз раҳбарига ҳисобот берган. Рамзан Қодировнинг айтишича, бу инсон аввалроқ 2 миллиондан ортиқ саловат айтган экан.

Бу хабарни риё деб эмас, балки ўрناق олиш учун деб қабул қилсак тўғри бўлар. Чунки орамизда саловат нима эканлигини билмайдиганлар ҳам бор экан. Шахсий тажрибамдан келиб чиқиб айтяпман. “Ўғлимга саловат ўргатяпман”, - дегандим, кўшним сўраб қолди: “Нима эди саловат? Ла илаҳа иллаллоҳми?” Жавобни дарҳол беришга каловланиб қолдим. Сўз бойлигим кам эмас, аммо бунақа ҳолатда дарров нима деб айтишни билолмай қоларкансан киши. Мен унга аста-секин саловат нима эканлигини, уни нега айтилишини тушунтирган бўлдим. Лекин гапим тугаши билан батамом бошқа мавзудаги суҳбат давом этиб кетди. Демак саъвиямиз шу даражада. Шу даражада асл мақсад моҳиятдан узоқлашиб кетганмизки, баъзи ишларни қилиб туриб ҳам аслида нега қилаётганлигимизни билмаймиз. Хусусан, мавлид маросимлари. “Ҳамма қияптику, қилиш керак!”. Битта отин чақирилади, ҳамма таниш билишлар, қариндошлар еб ичгани келади. Отин нималарнидир ўқийди, биз ёнимиздаги қариндошимиз билан қачондир бўлиб ўтган воқеаларни эслашамиз, жуда уялсак пичирлашиб гаплашамиз. Ҳуллас бирор уч соат ўтириб, меҳмон бўлиб уйга қайтамиз. “Мавлиддан келяпман” деймиз. Аммо ундан тоғорамизга солиб берилган тўртта нон ва иккита сомсадан ортиқ нарсани олиб келмаймиз. На илм ва на савоб. Чунки аслида нимага кетаётганлигимизни билмагандикда ўзи. Билмай қайтавердик. Агар билганимиздами: битмас туганмас савоб ва нақд хазинанинг ўзи бўлган илм билан қайтиб келган бўлардик. Фарзандларимизга саловатлар айтишни ўргатиб, пайғамбаримиз Муҳаммад Мустафо саллоллоху алайҳи вассалламни яқинроқ таништирган бўлардик. Ўзимиз ҳам у кишининг сийратларини ўрганган бўлардик, унутган суннатларимизни жонлантирган бўлардик.

Кимнидир нимададир айблаш жуда осон иш. Лекин ҳар биримиз ўзимизни ислоҳ қилсак, иншааллоҳ жамиятимиз ислоҳ бўлади. Албатта фаровонлик ва баракотлар ёғилади. Аллоҳдан барчаларимизни ўзи мудом тўғри йўлга бошлашини, қалбимизни ҳамшиа иймон лаззати ила неъматлантирмоғини сўраймиз!

Умму Муҳаммад Билол

САМАРҚАНДНИНГ ИСЛОМНИ ҚАБУЛ ҚИЛИШИ

Ушбу қисса худди «Минг бир кеча»га ўхшаш ҳаёлий қиссага ўхшайди. Аммо бу воқеа ҳақиқат эди. Аллоҳ Мовароуннаҳрни унинг қўли билан фатҳ қилган ноёб қобилиятли мусулмон қўмондон Қутайба ибн Муслим бу сафар нима қилишини билмай, ҳайрон бўлиб қолди. У яшил яйловларга, чўққили тоғларга ва улкан бойликларга эга Самарқанд остонасида эди.

Ҳа, шаҳар аҳли бутпараст эди. Лекин унинг шаҳарни ҳимоя этадиган кучли қўшини ва ғалабаларга бой тарихга эга ғозийлари бор эди. Қутайба буни яхши биларди. Лекин нодир қўмондонлик қобилияти соҳиби бўлган Қутайба ҳийлалар устаси эди. Жойни атрофлари билан яхшилаб ўрганди. Сўнг қўшинини бир неча бўлакка ажратиб, шаҳарни ўраб турган улкан ва виқорли тоғлар томон юборди. Мусулмон қўшинини душман кўзидан пана пистирмаларга қўйди. Тонг чоғи шаҳар эшиклари очилиб, деҳқон ва савдогарлар зироатгоҳ ва тижоратгоҳла-

рига чиққан пайтларида мусулмон қўшини улар томон худди селдек йўлидаги ҳамма нарсани оқизиб, бир томчи ҳам қон тўқмасдан, тезликда шаҳар ўртасида учрашди.

Самарқанднинг таслим бўлмасдан иложиси қолмаганди. Шаҳарнинг ҳокими, аъёнлари ва қўмондонлари тоғлар томон қочишди. Фавқулудда бу ҳолат уларни эсанкиратиб қўйган, мусулмон қўшини эса ҳеч қандай қаршиликка йўлиқмаганди. Фурсат ўтиб, Самарқанд аҳли секин аста уйларида чика бошладилар ва ғозийлар билан эҳтиёт ва ҳазир бўлиб муомала қила бошладилар. Қунлар ўтиб улар мусулмонларнинг ёмонлик истамасликлари ва «янги нав ғозийлар» эканини билиб қолдилар.

Ғозий қўшин кичикларга раҳм қилар, заифларга ёрдам берар, ёлғиз Илоҳ ибодатига даъват этар, уларда ўғрилиқ, қароқчилик ва қотилликдан асар ҳам йўқ эди. Балки тинчликни ва тартибни ҳимоя қилишар, тижорат қилганлар омонатдор-

ликларига гувоҳ бўлишар, алдов ё ёлгон, зулм ё ҳийла ишлатишмас эди. Хуллас, улар юқорида айтганимиздек, «янги нав ғозийлар» эди.

Бир кун бозорда ёш самарқандлик ва мусулмон аскар ўртасида қаттиқ жанжал кўтарилди. Одамлар кўрқинч ва ҳадик билан йиғилишди. Улар ҳозир мусулмон кўшин ҳар томондан етиб келиб, ғозийларга қарши чиқадиغانларга ибрат бўлиши учун бу йигитга умр бўйи эсидан чиқмайдиغان «дарс» беришига шубҳа қилишмас эди.

Дарҳақиқат, бир қанча аскар етиб келди. Улар бир жойга йиғилиб, жанжалкашларни ўраб олишди. Ҳаммани даҳшатга солган ҳолда даъвогарлар ва гувоҳларни қозининг ҳузурига етаклашди. Йиғилганлар бўлиб ўтган иш муҳокама этилишини кутишмаганди. Қози мусулмон аскарга қарши ҳукм чиқарди. Ажойиб қисса шундан иборатми?! Йўқ, бу фақат бошланиши эди.

Хабар шаҳарнинг бўйи ва энига ёйилди: «Бу ғозийларнинг одил қозилари бор экан...» Бу томонда самарқандлик бир йигит қочқин аёён ҳузурда ҳамманинг хайратига сабаб бўлган ҳодисани ҳикоя қиларди. Аёён ҳикоянинг тўғрилигини ўргангандан кейин ҳали ҳеч ким қилмаган «мажнунона» қарорини берди. Қутайба ибн Муслим устидан Амирул мўмининга шикоят аризаси ёзиб, элчи орқали жўнатди. Ёш самарқандлик учқур отга миниб, халифалик маркази Дамашққа қараб чопди. У шарафли ва машаққатли вазифада турган, тарихда мисли кўрилмаган давлатни, шарқдан Чин, ғарбдан эса Атлантика океанигача бўлган ҳудудни бошқараётган ҳукмдори Амирул мўминин ҳузурига киришдаги машаққатларини ўйлаганича, Дамашққа кириб келди.

Мулки Кисро ва Қайсардан ҳам кўп бўлган бу улуғ подшоҳ ҳузурда қандай сўзлайди? Энг кучли кўмондонларидан бири устидан тушган шикоятни у қандай қабул қилади? Ва ниҳоят, ўзига, яъни давлат душманларидан бирига қандай муомала қилади? Бу йигит ҳали Амирул мўминин рошид халифаларнинг бешинчиси ҳисобланишини ва дунёни адолатига тўлдирган зот Умар ибн Хаттоб розияллоху анҳунинг набиралари, зоҳиду обид Умар ибн Абдулазиз эканини билмасди.

Йигитнинг сафари Дамашқнинг оддий маҳаллаларидан бирида лойдан қилинган эски уй

олдида ниҳоясига етди. Унга «Амирул мўмининни шу жойда топасиз», дейишганди, лекин асло бунга ишонмади. Зеро, дунёга молик бўлиб турган одамнинг уйи қандай қилиб бундай жойда бўлсин?! Йигит уйга яқинлашиб келиб қараса, бир киши деворни тузатиб турар, унинг қўли ва кийимлари лой эди. Олдида ўтаётган ҳар бир киши: «Ассалому алайкум, эй Амирул мўминин», дейиши йигитни саросимага солиб қўйди.

«Дунёни бўйсундириб турган подшоҳ мана шуми? Ажаб иш бўлди-ку!» У шундай ўйлар ичра хаёлга шўнғиган пайтда бир аёл боласи билан Амирул мўмининдан «Байтул мол»дан берилаётган нафақасини кўпайтиришларини сўраб келиб қолди. Шунда унинг ўғли Амирул мўмининнинг боласи ўйнаётган ўйинчоққа талпинди ва унинг қўлидан тортиб олди. Амирул мўмининнинг ўғли ўйинчоғини қайтариб оламан, деган пайтда аёлнинг ўғли уни уриб юборди. Шунда боланинг юзи қонади ва ҳар қандай она каби Амирул мўмининнинг завжалари ҳам боласи томон чопди ва уни бағрига босиб, ярасини боғлади. Кейин халиги аёлга ва унинг боласига бақира кетди.

Халифанинг хотини ким эканини биласизми? У сарой ва подшоҳ тарбияланувчиси, отаси, эри ва иниларининг ҳаммаси мусулмонларнинг буюк халифалари бўлган Фотима бинти Абдулмалик эди. Шунда Умар ибн Абдулазиз кўрқинч чулғаб олган аёлнинг ва боласининг юзига боқдилар. Уларни тинчлантирадилар, сўнг ўз ўғилларидан ўйинчоқни олиб, боланинг қўлига бердилар. Аёлга оладиган нафақасига кўшимча қилиб берилишини буюрдилар. Сўнг ўз ўғилларининг юзидан ўпиб, уни ҳам тинчлантирадилар ва хотинларига қараб: «Меҳрибоним, унинг боласини кўрқитиб юбординг. Пайғамбар солаллоху алайҳи васаллам айтганлар: «Ким бир

мусулмонни кўрқитса, Аллоҳ уни қиёмат кунни кўрқитади», деди, сўнг деворни тузатишни тўхтатди.

Йигит ҳалимлик оғушида эканини ҳис қилиб, Амирул мўмининга яқинлашишга журъат этди. Умар ундан нимага келганини сўраганларида, у шундай жавоб қилди: «Хўжам, Самарқанд аҳлининг ҳаққини сўрайман. Сизга Қутайба ибн Муслим устидан шикоят қилиб келдим. Биз сизнинг адолатингизни биламиз, инсоф қилишингиздан умидвормиз. Қутайба тўсатдан бизга ҳужум қилди. Биз уч кун душманга муҳлат бериш ва Исломи ёки жия, ёхуд уруш ўртасида ихтиёрли қилиш сизнинг одатингиз эканини билардик». Умар: «Бу бизнинг одатимиз эмас, балки у Аллоҳнинг амри ва Расули соллаллоҳу алайҳи васалламнинг суннатларидир», деди. Шунда йигит: «Қутайба бундай қилмади», деди. Умар озгина ўйлаб турдилар, сўнг котибни чақириб, бир нималарни ёздирдилар ва муҳр қўйиб, йигитга узатдилар-да: «Буни Самарқанд волийсига бер, Худо хоҳласа, у устингиздан зулми кўтаради», дедилар. Яна деворни тузатишга қайтдилар.

Самарқанд волийси Амирул мўмининнинг хатини очиб ўқиди. Кейин йигитга: «Амирул мўмининнинг амри бош устига! Сизнинг муаммоингизни ечиш учун қози тайинлашимни буюрибди. Буни тезликда бажараман. Икки кундан кейинга келишамиз. Ўғлим, боргин-да, қавмининг улуғларини келтир. Биз уларга омонлик берамиз», деди. Сунг Қутайба ибн Муслимни излаб одам жўнатди. Одамлар масжидга йиғилишди. Унда муҳокама бошланди. Мусулмон қози ҳозир бўлди. Эшиқбон аёнлар улуғини чорлади ва уни олдинга ўтказди. Сўнг Қутайба ибн Муслим чақирилиб, даъвогарнинг ёнига турғизилди. Сўнг қози аёнга юзланиб, даъвосини арз қилишга амр этди. Аён: «Бу қўмондонингиз Қутайба ибн Муслим диёримизга огоҳлантиришсиз кирди. Ҳамма мамлакатларга уч танлов: Исломи ёки жия, ёки ҳарбни таклиф қилинади. Аммо бизни ҳийла билан босиб олди», деди. Қози Қутайбага юзланди ва: «Бу шикоятга нима дейсан?» деди.

Қутайба унга жавоб қилди: «Аллоҳ қозини ислоҳ қилсин! Ҳарб бу ҳийладир. Бу мамлакат ўта қудратли бўлиб, фатҳ олдида тўғаноқ бўлиб турганди. Мен билардимки, агар икки томон

урушадиган бўлса, қонлар анҳор бўлиб оқарди. Аллоҳ мени мана шу режага йўллади. Бу қутилмаган ишимиз билан мусулмонларни катта зарардан ҳимоя қилдик ва душманзимизнинг жонини асрадик. Ҳа, биз уларни фавқуллода ҳолга солдик, лекин уларни қутқардик ва уларга Исломи танитдик!».

Қози унга: «Эй Қутайба, уларни Исломига ёки жияга, ёхуд ҳарбга чақирдиларингми?» деди. Қутайба жавоб берди: «Йўқ. Айтган сабабларимга кўра қутилмаганда ҳужум қилдик». Шунда қози деди: «Эй Қутайба, сен иқроор бўлдинг. Агар даъво қилинаётган киши айбига иқроор бўлса, муҳокама тугайди. Эй Қутайба, Аллоҳ бу умматга фақат дин туфайлигина нусрат берган. Хиёнатдан сақланиш ва адолат ила туриш диндаги буюкликлардандир. Аллоҳга қасамки, биз уйимиздан Аллоҳ йўлида жиход қилиш учунгина чиққанмиз. Биз ерга эга бўлиш, мамлакатларни босиб олиш ва унда ноҳақ олий бўлиш учун чиқмаганмиз!»

Сўнг қози башарият тарихидаги энг ажиб ҳукми чиқарди: «Мусулмон қўшиннинг ҳаммаси Самарқанддан уч кун ичида қандай тез кирган бўлса, шундай тез чиқиб кетсин ва шаҳарни ўз аҳлига қайтарсин. Уларга урушга ҳозирланишга фурсат берилсин. Сўнг уларни огоҳлантирсинлар ва Исломи ёки жия, ёхуд ҳарб ўртасида ихтиёр берсинлар. Агар улар ҳарб танласалар, у ҳолда уруш бўлади. Бу Аллоҳ таоло шариятининг ва Пайғамбари соллаллоҳу алайҳи васалламнинг суннатлари татбиғи бўлади».

Самарқанд аҳлини ҳайрат чулғаб олди. Қўшин зудлик билан шаҳарни ташлаб чиқа бошлади ва уч кун ўтмай унда бирорта мусулмон қолмади. Каттаю кичик аҳоли шаҳар марказида тўпланишди. Улар бўлган ишга ишонмаётган эдилар. Улар: «Хулқи бундай қавм башарнинг энг яхшиси, унинг қозиси қилган иш мутлақ адолат, ўзининг атболарига бундай ишларни буюрадиган дин ҳақ дин», - дея ўзаро гаплашишарди.

Иш узоқ чўзилмай, Самарқанд аҳлининг ҳаммаси Исломи қабул қилди. Ҳа, бу Аллоҳнинг барҳаёт дини Иломидир! Бу бизнинг, умматларнинг яхшиси бўлган кунларимизда нур, раҳмат ва адолат билан ёзган тарихимиздир!»

«Ҳидоят имоми» китобидан олинди

Аллоҳ таоло сиз билан биз мўмин мусулмонларни Набий соллаллоҳу алайҳи васалламга саловат айтишга буюради: «Албатта Аллоҳ ва Унинг фаришталари Набийга саловат айтурлар. Эй иймон келтирганлар! Сиз ҳам унга саловат айтинг ва салом йўлланг». (Аҳ-зоб сураси, 56 оят.)

Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам: «Ким менга битта салават айтса, Аллоҳ унга ўнта салават айтади, унинг ўнта гуноҳини ўчиради», деганлар. Шайх Муҳаммад Содиқ Муҳаммад Юсуф ҳазратлари қаламларига мансуб “Ҳадис ва ҳаёт” силсиласининг 35-жузи: “Зикр, дуолар, истиғфор ва тавба” китобида Набий алайҳиссаломга салават бўлими бор.

Унда юқорида келган ояти карима шарҳ қилина туриб, хусусан, шундай дейилади: “Бу амрга биноан ҳар бир мўмин учун Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламга салават айтиш ва салом юбориш фарз бўлиб қолади. Бу хусусидаги баҳсларда уламоларимиз: “Умр давомида бир марта ёки ҳар бир мажлисда бир марта ёки у зот соллаллоҳу алайҳи васалламнинг номлари ҳар зикр қилинганда бир марта салават айтиш керак”, деганлар.

Амалда эса охириги – ҳар доим номлари зикр қиланганда салават айтиш урф бўлган. Аксинча, Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи васалламнинг номлари зикр қилинганда у зотга салават айтмаслик мусулмонларнинг надоматга йўлиқишларига сабаб бўлади. Чунки Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламнинг ўзлари Имом Термизий ва Имом Насайлар ривоят қилган ҳадисда: “Кимнинг хузурида мен зикр қилинсаму, у менга салават айтмаса, ўша одам бахилдир”, - деганлар”. (Иқтибос тугади).

Мавлид ойининг кириб келиши бизга баъзан ёдимиздан кўтарилган суннатларни яна қайта тиклашга, сийрат китобларини яна бир варақлашга, билмаганларимизни ўрганишимизга сабаб бўлади. Атрофдагиларга ҳам мавлид ойи баҳона шу илмларни тортиқ қаламиз.

Билмаганларга ўргатамиз, унутганларга эслатамиз. Ўзимиз ҳам албатта бу ўринда ўрнак бўлишга интиламиз. Лекин кўпинча илм олиш ва унга амал қилиш, суннатларни ва сийратни ўрганиш ҳақида сўз борар экан, аёллар ҳамини вақтлари тиғизлиги, уй ишлари билан ўта машғул эканликларини рўқач қилишади. Айни сабабдан бу фойдали ишларни амалга ошириш имконсиз экан, бирор кун “бола чақадан қутилиб, келин олиб, кейин” ҳамма ибодатларни бажаришни умид қилишади.

Аммо истак бўлса, имкон топилади. “Менинг ўтириб салават айтишга вақтим йўқ”. Марҳамат, ўтириб

айтманг. Бунга сизни ҳеч ким мажбурламайди, бошқа ҳолатда айтишни эса тақиқламайди. Туриб айтинг, юриб айтинг. Кўпчилик оналар ёш фарзандлари борлигини, суткадаги 24 соат вақтнинг ҳатто 25 соатини уларга сарфлашларини айтишади. Келинг, бу ҳолатдан яхшилик қидириб кўрамиз.

Сиз онасиз, фарзандларингизнинг бири болалар боғчасига боради, яна бири мактабга. Эрталабдан уларни боғча ва мактабга кузатиш жараёнини фойдали ҳолатга айлантириш мумкин. Айтайлик, сиз мактабга олиб бораётган фарзандингиз билан йўл-йўлакай суҳбатлашиб кетасиз. Қайтаётганда эса ёлғиз ўзингизсиз. Уйга қайтадиган 10 дақиқани беҳуда хаёллар суриш билан ўтказмай, шу пайт ичида 25 та салават айтиш мумкин.

Энди боғчанинг навбати. Яна она бола атроф табиатни ўрганиб, боғчага етиб бордингиз, қайтишда 25 та салават. Кейин мактабдан олиб келиш учун йўлда яна салават, боғчадан олиб келиш учун кетаётганда яна шу ҳол. Бир кунда жами 100 та салават айтдингиз. Бир ойда 3000 та салават бўлади. “Кўз кўрқок, қўл ботир” деган нақл бу ҳолга қанчалик мос келишини билмадимиз, аммо имкон излаган инсон албатта уни топади. Шунингдек, мавлид ойи баҳонасида суннатларни жонлантириш ҳақида эслагандик.

Буни фақат ўзингиз ўрганиб қолмасдан, яқинларингизга ва энг муҳими фарзандларингизга ўргатинг. Токи улар оддий кун тартибидан ўрин олган ишлар бўлиб қолсин, ажралмас одатларимизга айланиб кетишсин. Масалан қайси бир ўзбек хонадонига кирмайлик, ҳамма жойда таомдан олдин, дастурхонга ўтиришдан олдин қўл ювилади. Таомга “бисмиллаҳ” деб қўл узатилади. Аввал катталар бошлашади, ҳамма ўз олдидан ейди.

Аслида булар миллий одат эмас, диний негизга эга суннат амаллардир. Буларнинг ҳар бирини бажаришда бизга савоб бор, иншааллоҳ. Энди шу суннат одатларнинг сафини кўпайтириш, бажаришда мукамалликка эришиш ҳам лозим. Масалан ҳар сафар таомлангандан сўнг тишларни мисвок қилиш, уйқудан уйғонганда ёки ўринга ётаётиб махсус амалларни бажариш, дуоларни ўқиш.

Агар бу илмларни амалда қўллашга одатлансак, улар кундалик ҳаётимизга кириб боришса, дунёда биздан саодатлироқ киши топилмайди. Чунки бахтли яшашнинг сири ҳам асли иймон лаззатини ҳис қилиш ва Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи васалламнинг суннатларига амал қилмоқликдадир! Аллоҳ барчаларимизга шу саодатга эришмоқликни насиб этсин!

Умму Муҳаммад Билол

БИР ОЙДА 3000 САЛАВОТ АЙТИШ МУМКИНМИ?!

Ҳар бир мўмин муслмон банда ҳазир бўлиши лозим бўлган қалб хасталикларидан яна бири бахилликдир. «Бахиллик» луғатда карамлилик ва сахийликнинг зиддидир.

Уламолар истилоҳида бахиллик бир неча хил таъриф қилинган бўлиб, улар бир бирини тўлдириб келади.

Журжоний дейди: «Бахиллик ўз молини ман қилишдир».

Яна: «Ҳожат тушганда ўзидан устун кўришни тарк қилиш бахиллик ҳисобланади», деган.

Ибн Ҳажар: «Бахиллик сақлаб турилган нарсдан талаб қилинганда ман қилишдир», деган.

Шариат истилоҳида «бахиллик» бериш лозим бўлган нафақани қилмасликдир.

Бахиллик энг ёмон хулқлардан бири ҳисобланади. Бахилликнинг даражаси иккитадир.

1. Ўзида бор нарсага бахиллик қилиш.

2. Ўзгада бор нарсага бахиллик қилиш. Бу энг ёмонидир. Уни «Нисо» сурасидаги: «Бахиллик қиладиганлар ва одамларни бахилликка буюрадиганлар», деган оятдан билиб олса ҳам бўлади.

Уламоларнинг таъкидлашларича, бахилликнинг энг ёмони кишининг ўзига ўзи бахиллик қилишидир. Кўпгина бахиллар мумсиклик қилиб, молини ўзига сарфламай, бемор бўлиб қолганлар. Улар даволашига пул сарфлашдан ҳам бахиллик қиладилар.

Бахиллик ҳақида Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламдан ҳам бир неча ҳадислар ворид бўлган. Қуйида улар билан танишиб чиқсак.

Абдуллоҳ ибн Амр розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам хутба қилдилар ва: «Бахилликдан сақланинглр. Чунки у сиздан олдингиларни ҳалок қилган. уларни бахилликка амр қилди, бахиллик қилдилар. Уларни алоқаларни узишга буюрди, уздилар. Фужурга буюрди, фужур қилдилар», - дедилар».

Абу Довуд ривоят қилган.

Имрон ибн Ҳусайндан ривоят қилинади:

«Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам: «Агар Аллоҳ бир бандага неъмат берса, унинг асари ўша бандада зоҳир бўлишини яхши кўради», - дедилар».

Абу Бакр розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам: «Жаннатга бузгунчи ҳам, миннатчи ҳам, бахил ҳам кирмайди», - дедилар».

Бахилликнинг зарарлари:

1. Бахиллик иймон билан жам бўлмайди.
2. Бахиллик кўпгина нуқсонларнинг аслидир.
3. Бахиллик кўплаб ёмон хислатларга сабаб бўлади.
4. Бахиллик Аллоҳ таолога ёмон гумонда бўлиш аломатидир.
5. Бахиллик ақлнинг озлиги ва тадбирнинг ёмонлигига далилдир.
6. Бахиллик инсонни ҳалокатга элтувчидир.
7. Бахиллик ахлоқни бузучидир.

Бахиллик

8. Бахиллик улўғнинг обрўсини тўкади.

9. Бахил бу дунёда маҳрумдир, охиратда малъундир.

Уламолар бахиллик чегараси ҳақида ўзига хос баҳс юритганлар. Баъзилар, сарф қилиниши вожиб бўлган нарсани ман қилиш бахилликдир, ўзига вожиб бўлган нарсани адо қилган шахс бахил бўлмайди, деганлар.

Бу гап унча тўғри эмас. Ҳоким ўзига белгилаб берган миқдордаги нафақани аҳли аёлига бериб, ундан зиёда ҳеч нарса бермай қўйган одам бахил бўлади.

Тўғриси, бахилликдан кутулиш учун шариатда вожиб қилинган миқдорни бериш билан бирга мурувват тақозо қиладиган нарсани ҳам сидқидилдан бериш керак бўлади. Шариат вожиб қилган нарса закот ва аҳли аёл нафақасидир. Мурувват тақозо қиладигани эса торлик вужудга келтирмаслик ва майда чуйда нарсаларга ҳам эътибор беравермасликдир. Чунки бу ҳолатни одамлар «пасткашлик» дейдилар.

Бу нарса ҳолат ва шахсларга қараб турлича бўлади. Камбағал учун оддий ҳолат бўлган нарса бой учун пасткашлик бўлиши мумкин. кишининг тор олиши бола чақасига қилинганда пасткашлик бўлса ҳам, бегонага қилганда ундай бўлмаслиги мумкин.

Бахил — шариат ҳукми ва мурувват тақозоси ила ман қилиш мумкин бўлмаган нарсани ман қилган шахсдир. Шариат вожиб қилган ва мурувват тақозо этган нарсани бемалол сарф қилган киши бахил дейилмайди. Аммо бундан яна ҳам зиёдани сарф қилмагунча сахий ҳам бўла олмайди.

Бахилликнинг асосий сабаби молга бўлган муҳаббатдир. Бу муҳаббатнинг икки сабаби бор. Биринчиси, орзуни узун қилган ҳолда молсиз эришиб бўлмайдиган шахватларга муҳаббат қўйиш. Умиди узун бўлмаса, бола чақаси ҳам узун орзу ўрнига ўтаверади. Иккинчиси, молнинг ўзига муҳаббат қўйиш. Баъзи одамларнинг умр бўйи етиб ортадиган молу мулки бўлади. Ўзи қариб, бир оёғи тўрда ю, бир оёғи гўрда ахволда бўлади. Шунда ҳам ўзига вожиб бўлган молни чиқармайди, садақа ҳам қилмайди. Ўлса моли душманларга қолишини ёки зое бўлишини ҳам билади. Бу давоси йўқ дарддир.

Ҳар бир нарсанинг иложи унинг зидди билан бўлади. Шахватларга берилиш қаноат ва сабр билан даволанади. Умидни узун қилиш ўлимни кўп эслаш билан даволанади. Ўзида бахиллик дардининг аломатларини сезган одам унинг ёмонлиги ҳақидаги оят ва ҳадисларни кўп ўқиш керак. Бахилликнинг зарарлари ва оқибатини эсга олиш лозим. Сахийликни эсга солувчи оят ва ҳадисларни ўқиб, амални шунга тўғрилаш зарур.

«Рухий тарбия»нинг I-жузидан олинди.

БОЛАЛАР УЧУН «МАВЛИД» БАЙРАМИГА ТАВСИЯЛАР

Келинг, бу мавлидни «Суннатни тирилтирамиз» деб номлаймиз. Бунда аввало Рабиул аввал ойи кириши билан болаларимиз ёшига қараб, уларга кундалик қўлланадиган ҳадислардан кунига биттадан ўргатиб бориш ва унга катталар ҳам биргаликда амал қилишимиз керак. Байрам кунини белгилаймиз.

Ҳар галгидай ишни байрам учун уйни безатишдан бошлаймиз.

Уйни безашда Пайғамбаримиз соллаллоху алайҳи васалламга оилаларига оид плакатлар (оилаларининг шажара дарахти, у кишини ҳаётларидаги муҳим саналар, Қуръонда келган 25 та пайғамбарнинг исмлари...).

Уйда доим фойдаланишимиз керак бўлган суннат амаллар (ҳожатхонага киришда унга кирганда ва чиққанда айтиладиган дуо, овқатланиш хонасига овқатланишдан аввал ва кейин айтиладиган дуо...).

Болаларимиз ўз қўллари билан ясаган безаклар (гарчи хунук ёки асабга тегадиган, уй кўркига ҳалақит қиладиган бўлса ҳам. Агар бу ишларини танқид қилсак ёки ёқмаганини билдирсак, улардаги ижодкорлик сўниши мумкин).

Шарлар, тайёр безаклар ва ҳоказо. Уйда байрамонга кайфият билиниб турсин.

Байрамда фарзандларимиз учун кичик тадбир уюштиришимиз янада улар учун фойдали ва эсда коларли бўлади, иншааллох.

Тадбирни, албатта, Қуръон тиловати билан бошлаймиз.

Пайғамбаримиз соллаллоху алайҳи васалламнинг ҳаётларига албатта тўхталиб ўтамиз. Бу ишни каттарок ёшдаги фарзандимизга юклаб, унга тайёрланиши учун кўмак беришимиз керак.

Набийимиз алайҳиссалом ҳаётларига оид викторина саволлари (бу шартни ота ёки она ўз зиммасига олади ва болаларнинг ёшига мос ҳар бирлари учун алоҳида саволлар тайёрлаймиз).

Болаларимиз ака-укалари, опа-сингиллари учун саволлар тайёрлашлари ҳам мумкин.

Ҳар-хил эпчиллик ва чаққонлик шартлари ҳам кўшсак бўлади. Буёғи ўзингиз ва оилангизга боғлиқ

Тадбирни болаларимиз ҳаққига ҳар бирлари «Муҳийюссуннаҳ» бўлишларини сўраб дуо қиламиз. (Тадбиримизнинг умумий вақти 1-2соат оралиғида бўлгани маъқул).

-Тадбирдан сўнг улар учун безатилган камтарона, маъқул келадиган байрам дастурхонига уларни таклиф этамиз.

Гулиода тайёрлади.

ТОПИШМОҚЛАР

Каъбатуллоҳ қурилган
Бу жойни ҳамма билар
Расулуллоҳ туғилган
Айтингчи, қайси шаҳар?
(МАККА)

Қанотлари бор – катта
У ваҳийни келтирган
Бу хабарчи фаришта
Қани айтинг, ким экан?
(ЖАБРОИЛ АЛАЙҲИССАЛОМ)

Тарихда уни илк бор
Билол бобо айтганлар.
Бу нима, кунда беш бор
Бизни намозга чорлар?
(АЗОН)

Ҳикматдир ҳар бир сўзи
Расулуллоҳ сўзлаган,

Бухорий бобомиз энг
Ишончлисин тўплаган.
Буни ҳамма билади
Ким биринчи топади?
(ҲАДИС)

Аллоҳ Ўз Расулига
Ваҳий туширди илк бор
Ўшанда нурга тўлган
Айтингчи, бу қайси ғор?
(ҲИРО)

Мусулмонлар бу кунда
Катта сафар бошлашган
Маккадан Мадинага
Дадил қадам ташлашган
Мусулмонлар тақвимин
Бошланар шу санадан
Ким билар бу топишмоқ
Хабар берар нимадан?
(ҲИЖРАТ/ҲИЖРИЙ САНА)

Зарнигор тайёрлади.

КЎЗ ЁШ ТЎКИШ ОДОБИ

Тафаккур, зикр, Аллоҳдан кўркув туфайли, хато, гуноҳ ва исёнлар учун тўкилган бир томчи кўз ёшининг инсон қалбига нақадар муҳаббат, ҳаяжон ва нурли бир ғалаён бериши фақат қалб аҳлигагина маълум....

Инсон ожизлигини ва Роббига сиғинишини кўз ёшлари билан ифода қилади. Кўз ёши ожизликка ишорадир. Ожизлик эса бандалиқдир. Яъни, Роббининг азамати қаршисида ожизлигининг эътироф этиши, кибр ва ғурурдан халос бўлиши демақдир.

Кўз ёши кўркув ва тафаккурдан келса, инсонга олийлик ва маънавий юксаклик бахш этади.

Севиқли Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам ҳам ёш тўкканлар. Бутун манбаларни тафтишимиздан сўнг билиндики, пайғамбар соллаллоҳу алайҳи васаллам яширин йиғлаганлар. Чунки, ошқора йиғига кишининг нафси аралашиси мумкин.

Шу сабабли Аллоҳнинг дўстлари ўз асарларида ошқора йиғидан ман этганлар. Кечанинг ярмида танҳолик ҳолатида истисно қилганлар.

Мўминнинг йиғлаши кулишидан кўп бўлиши кераклиги ҳақида Аллоҳ таоло ўз китобида марҳамат қилади: **«Бас, қилган касблари туфайли оз кулиб, кўп йиғласинлар»** (Тавба сураси 82-оят).

Инсонга йиғи ва кулгини Аллоҳнинг ўзи берган. Марҳамат ирмоқларини ҳаракатга келтирган, кўркув ва рағбат туйғуларини жўштирган ҳам Ўзидир.

Аллоҳ таоло яна айтадики: **«Ва, албатта, кулдирган ҳам Ўзи, йиғлатган ҳам Ўзидир»**. (Нажм сураси 43-оят).

Охирини ўйламай, кундалиқ арзимас нарсалар билан бахтли бўлишга интилган ва йўлда кулиши йиғисидан кўп бўлган исонларга Аллоҳ таоло хитоб қилиб: **«Ва куласизлар-у, йиғламайсизлар»**, деган. (Нажм сураси 60-оят)

Ҳадиси қудсийда бир томчи кўз ёшининг минг олтин садақа қилишдан ҳам фазилатли экани баён қилинган:

«Сени Аллоҳдан кўрқиб бир томчи кўз ёш тўкишинг, албатта минг диноҳ садақа қилишингдан ҳам Менга сеvimлидир» (Рухул-баён, 3/476).

Сарвари коинот Расул соллаллоҳу алайҳи васаллам ўрни келганда тишларининг оқи кўринар даражада табассум қилганлар. «Агар сизлар мен билганларимни билганингизда, оз кулар ва кўп йиғлар эдинглар», - дедилар. (Доримий. Сунан, 2619).

Уқба ибн Омир розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади. У киши дедилар: «Ё Расулulloҳ! Нажот ва саодат қаерда?», - деб сўрадим.

У зот соллаллоҳу алайҳи васаллам: «Тилингни сақла, уйингни кенг ол, хатоларингдан йиғла!» дедилар. (Термизий) ривоят қилган.

Анас розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади: «Биз Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам ҳузурларида эдик. Шундай табассум қилдиларки, хатто тишларининг оқи кўринди».

Умар розияллоҳу анҳу сўради:

“Ё Расулulloҳ, нега кулдингиз?”

Узот соллаллоҳу алайҳи васаллам дедилар: «Ум-матимдан икки киши Роббул аzza ҳузурда тиз чўктирилган ҳолда ҳисоб қилинардилар. Улардан бири:

«Эй Роббим! Бу биродаримдан ҳаққимни ол!», - деди.

Аллоҳ таоло дейди: «Биродарингнинг ҳаққини бер!»

Иккинчиси дейди: «Эй роббим менинг яхшилик ва савобларимдан ҳеч нарса қолмади».

Биринчиси дейди: «Гуноҳларимдан унга юкла».

Шунда Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам овоз чиқариб йиғладилар ва дедилар-ки: «Бу ўша буюк кун учундир. У куни киши ўзининг гуноҳлари юклатиладиган бошқа бир кишига муҳтож бўлади! Ҳаққини талаб қилган кишига Аллоҳ таоло: «Бошингни кўтаргин! Жаннатларга қара!» дейди.

У кимса бошини кўтариб: «Эй Роббим кумушдан шаҳарлар, тиллодан саройларни кўряпман. Яна ёқутлар билан безатилган. Булар қайси пайғамбар ёки қайси сиддикники ёхуд қайси шаҳидники?» - деб сўрайди.

«Ким баҳосини бера олса ўшаники!» - дейди Аллоҳ таоло. У киши яна сўрайди: «Эй Роббим буларнинг баҳосини беришга кимнинг қурби етади?» Аллоҳ таоло дейди: «Сенинг».

Бояги кимса: «Нима қилиб?» - деб сўрайди. Аллоҳ таоло деди: «Биродарингни кечиринг ила!»

У киши: «Эй Роббим биродаримни кечирдим», - дейди. Шунда Аллоҳ: «Биродарингнинг кўлидан ушла! Икковингиз жаннатга кириг» - деб айтади.

Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи васаллам сўзларида давом этиб: «Аллоҳдан кўрқинг, тақво қилинг! Биродарларингизни орасини ислоҳ қилинг! Аниқки, Аллоҳ таоло қиёмат куни мўминларнинг орасини ислоҳ қилиб, тўғирлайди», - дедилар.

Ҳабибимиз соллаллоҳу алайҳи васалламни бир кишини оғир вазиятда қолиши йиғлатган эди. Қиёмат куни Аллоҳ таоло ҳузурда умматлари тушадиган ҳоли учун йиғладилар. Овоз билан йиғладилар....Сизга эй севиқлигимиз Расулulloҳ, коинотнинг зарралари, денгизларнинг кўпиклари, дарахтларнинг барглари, ёмғир-у, қорнинг томчилари, қуёшнинг алвон нурлари, наботот мевалар-у, юлдузларнинг ададича салоту саломлар бўлсин!

Мулоҳаза қилайлик! Азиз уммат бугун биз нима учун кўз ёш тўкаяпмиз?!

Муяссар тайёрлади.

ИЛМ ҲАҚИДА УЛУҒЛАРНИНГ ЎГИТЛАРИ

Киши илм ўрганишда давом этаётган паллада олим-дир. «Олим бўлдим, энди бас», деб хулоса чиқарган чоғидан бошлаб жоҳилдир. *(Абдуллоҳ ибн Муборак)*

Олимларнинг жазоси – қалбларининг ўлганидир. Қалбнинг ўлиши эса илми ва ухровий амаллари бўла туриб, дунёвий ниятлар кетида юрганидир. *(Ҳасан Басрий)*

Билимсиз кишиларнинг кўнгли хурофотга мойил бўлади. *(Абу Райҳон Беруний)*

Ёшларимиз замонавий ва ижтимоий фанларни ўрганмоқлари зарур. Акс ҳолда ҳаётнинг охириги ғилдирагига айланамиз, тарихимизга, аждодларимизга, миллатимизга, динимизга хиёнат қилган бўламиз. Ислоннинг илк фармонида ижобат қилмоқ – ўқимок динимиз амридир. *(Абдулфаттоҳ Шоҳин)*

Билим – барча кулфатларга қалқондир. *(Абу Абдуллоҳ Рўдакий)*

Тириклик илм билан бўлур. Роҳат маърифатда бўлур. Лаззат Худонинг зикрида бўлур. *(Абу Язид Бастомий)*

Илмни амалда қўллай олмас экансан, кўп билишдан фойда йўқ. Ахир сен мингта найза билан душманга ёлғиз қарши боролмайсан-ку! *(Мажидиддин Хавофий)*

Илм талаб қилинглар, фақат илмни ҳилм (мулоҳимлик) ва виқор билан яширинглар. *(Ҳасан Басрий)*

Икки киши чиқарган фитнани ҳатто шайтон ҳам чиқара олмайди: дунё хирсига берилган олим ва илмсиз сўфий. *(Абул Ҳасан Харақоний)*

Илм ва диннинг машҳур кишилари ўз маслаҳатлари билан подшоҳларга ёрдам бериб келганлар. *(Амир Темур)*

Илм инсоният гавҳаридир. *(Мирзо Бедил)*

Аллоҳ ҳар бир қалбга илм гавҳарини солганки, бандасининг кунт-матонати, меҳнати давомида доимо сайқал топура. *(Абу Лайс Самарқандий)*

Олимларнинг илмини, файласуфлар назариясини тўплаб, амалда нодонлар даражасида иш кўрувчилардан бўлма! *(Ҳасан Басрий)*

Фарзандининг тили калимага жуфтланган кундан бошлаб, унинг онгига куйидаги уч муборак

жумлани қуймоғинг фарздир: «Ассалому алайкум», «Бисмиллаҳир роҳманир роҳийм», «Аллоҳу акбар». *(Абу Лайс Самарқандий)*

Илм намояндаларига бахиллик қилма. Зеро, илм бир хазинадирки, ундан қанча фойдалансанг ҳам, бойликдан фарқли ўларок, барибир кўпайиб бораверади. *(Мажидиддин Хавофий)*

Афлотундан сўрадилар: «Ўқиш-ўрганиш тоқайга-ча иззат ва ҳурматда бўлгуси?» У жавоб қилди: «Жоҳиллик нуқсон деб ҳисоблангунга қадар». *(Жалолиддин Давоний)*

Амалда қўлланилмайдиган билим жонсиз танага ўхшайди. Билим дарахтдир, амал эса унинг меваси. Ҳосил бермайдиган шох носоғлом бўлади. *(Ҳусайн Воиз Кошифий)*

САРАТОННИНГ СУННАТГА МУВОФИҚ ДАВОСИ

*Қора дона ўлимдан бошқа ҳар бир дардга даводир.
(Ҳадисдан)*

Ушбу ҳадиси шарифдаги ҳақиқатга ҳаётимда беморлар билан суҳбат мобайнида ва кузатувларим асосида янада кўпроқ амин бўлдим. Касбим тақозоси билан кўп беморлар билан мулоқотда бўламан. Уларнинг ҳар бири ўзга бир олам, ҳар бирининг ўз дунёқарши, ўзига хос феъл-атвори, яшаш тарзи ва орзу-умидлари бор. Аммо ҳар бирининг муштарак истаги, мақсади бир — ушбу касаллигидан батамом халос бўлиш. Лекин ҳаётда шундай бўладик, кимдир бу мақсадига етиш учун жон-жаҳди билан ҳаракат қилади, кимларгадир эса шифо ушалмас орзу каби саробдек туюлади. Ана шундай беморлар орасида саратон касаллигига чалинган беморларни қайд этиш мумкин.

Саратон! Қалбларга кўркув солувчи ҳукм каби қабул қилинувчи оғир ташхис...

Ҳикоям қаҳрамонини ҳам (бу воқеа яқин кунларда биз билан ҳамнафас яшаётган замондош Абдуллоҳ (исми ўзгартирилди) исмли йигитнинг бошидан кечирганлари) ушбу ташхис гангитиб қўйди. 31 ёшга қадам қўйган, институтни тугатиб, банк соҳаси бўйича ишга кириб, турмуш ўртоғи ва жажжи ўғилчаси билан турмуш гаштини сураётган йигит учун бу оғир синов бўлди. Охирги пайтларда тез толиқиб, ҳолсизланаётгани, иштаҳаси сусаяётганини ишхонасидаги кўп юкламалардан чарчаш, асабийлашиш билан боғлаётган Абдуллоҳ қов ва бел соҳасидаги ўқтин-ўқтин безовта қилаётган оғриқларга дастлаб эътибор бермади.

Унча-мунчага шифокорларга мурожаат қилавермайдиган Абдуллоҳ бир куни кечаси ўткир пешоб тутилиши, бел ва қовуқ соҳасидаги қаттиқ оғриқни ҳис қилиб уйғониб кетди. Одатдаги тиббий муолажалар наф бермагач, у Республика Онкология Илмий Текшириш Институтига маслаҳат учун жўнатилди. Чуқурлаштирилган текширишлар асосида Абдуллоҳга «Семинома» (жинсий аъзо раки, 3-босқичи, қорин бўшлиғи ва ўпкага метастази билан) ташхиси қўйилди.

Бемор кимётерапия муолажаларига розилик бе-

ришдан аввал кўп ўйланди. Сабаби унинг ножўя таъсирлари ҳақида шифохонадаги беморлардан эшитганди. Касаллик белгилари кучая бошлагач, розилик беришга мажбур бўлди. Тегишли даво муолажаларидан сўнг кимётерапия муолажалари бошланди. 3 марта кимётерапия олгач ҳам, қонидаги саратон хужайралари борлигини кўрсатувчи тест (АФП) ижобий чиқавермагач (бу кўрсаткич меъридан анча баланд эди), Абдуллоҳ ҳаётдан умидини уза бошлади. Бутун ҳаёти кўз олдидан ўта бошлади. Унинг катта опаси анчадан бери унга Набавий табобат йўли билан даволанишни, буни ихлос билан қилса, шифо топишини таъкидлаб келарди.

Аҳволи тобора оғирлашиб бораётган Абдуллоҳ 4-кимётерапия муолажаларини олишдан бош тортди. Аллоҳдан дардига шифо беришини сўраб, суннат асосида даволана бошлади. У ҳар куни седана донларини асал билан бирга қабул қилар, туя сути (ва адашмасам, пешобини ҳам) маълум тартиб асосида қабул қилар, шифобахш гиёҳлар дамламасини ҳам қанда қилмасди.

Шу зайлда бир неча ойлар ўтди. Абдуллоҳ ўзини тобора яхши ҳис эта бошлади, кўнгил айниши, лоҳаслик, оғриқлар, нафас сиқиши йўқолди. Вазнига вазн қўшилиб борарди. Унинг ва оила аъзоларининг дуолари зое кетмади. Текширувлар унинг қонидаги онкомаркёрлар (саратон борлигини кўрсатувчи АФП кўрсаткичи) меърига тушганини кўрсатарди...

Ҳа, ўлимдан бошқа барча касалликларга шифо бор. Ҳозирда мен шахсан таниган ушбу бемор соғайиб, ҳатто ишга тушиб кетган. Оиласи даврасида. Мени кўлимга қалам олишга айнан мана шу воқеа сабаб бўлди.

Нега биз баъзи суннатларга безътибормиз? Нега бизга икки дунё бахту саодатини раво кўриб, умматларининг соғлиғи ҳақида ҳам қайғурган Набийимиз Муҳаммад соллаллоҳу алайҳи васалламнинг саломатлик борасида берган тавсияларини маҳкам ушламаймиз?! Нега касал бўлгачгина бу ҳақида ўй-

лаб қоламиз? Шу ва шу каби саволлар мени Набавий тибдаги асосий даволардан бири ҳисобланувчи седананинг саратонга қарши таъсири борасидаги илмий маълумотлар излашимга сабабчи бўлди.

Тадқиқотлар кўрсатишича, саратон (рак) ҳозирги замонда ўлим ҳолатига олиб келувчи хавф сифатида миокард инфарктдан кейин 2-ўринда туради. Кенг тарқалганига қарамай, бу касалликнинг келиб чиқишига нима сабаб бўлиши аниқ эмас. Тахминларга асосланган ҳолос.

Касалликни даволаш ва уни назорат қилишга қаратилган катта ҳажмдаги изланишлар ва ҳаракатларга қарамай, ҳар йили миллионлаб инсонлар бу касалликнинг турли кўринишлари оқибатида дунёдан кўз юммоқдалар. Ўтган асрда замонавий тиббиётда бу касалликка қарши курашда катта ютуқларга эришилди. Аммо саратон ҳали ҳам тўлиқ даволанилмайдиган касалликлар қаторида эътироф қилиниб келиняпти. Олимлар янги ва ишончли маълумотларга эга бўлиш учун халқ табобатини замонавий тиббиёт билан параллел равишда ўрганиб, изланишлар олиб бормоқдалар. 1000 йиллар давомида *Nigella Sativa* (қора седана) нинг уруғи, ёғи ва экстракти Аювердик тиббиётда, Юнон табобати ва Хитой табобатида саратонга қарши восита сифатида қўлланилиб келинган.

Кўп асрлар давомида қора седана уруғи (порошоги) ва ёғини бутун дунёда, айниқса, Осиё, Африка, хусусан, Яқин Шарқда миллионлаб кишилар кенг истеъмол қилиб келишган. Ажойиб хушбўйлиги билан ажралиб турувчи ўсимлик уруғи халқ табобатида ошқозон, юрак, кўз, нафас олиш йўллари, астма, бронхит, жигар ва буйраклар дисфункцияси, бош ва тиш оғриқлари, шамоллаш, кўнгил айниш, қусиш каби кўпгина касалликларга қарши ажойиб шифобахш доривор сифатида бежиз ишлатиб келинмаган.

Бунинг устига, айнан қора седана инсон соғлигини тиклаш ва иммун тизимини мустаҳкамлаш, куч-қувватини кўтаришда мисли йўқ шифобахш воситадир. Шунингдек, қора седанани асаб системаси, ошқозон-ичак яралари, гижжа касалликлари, меъёрдан чиққан ҳайз ҳолатлари ва ҳатто саратон касалликларини даволашда ҳам қўлланилган.

Ушбу мақола қора седананинг саратонга қарши таъсирини кенгроқ ёритиш мавзусидаги илмий изланишларга асосланган. *Nigella Sativa* (қора седана) нинг саратонга қарши таъсирини ўрганишга қаратилган изланишлар нисбатан яқин йилларда (сўнгги 20-30 йилда) олиб борилди.

Қора седана уруғида кўп биологик актив ингредиентлар аниқланган. Уруғлар ўзида эфир мойлари,

оқсил, алкалоидлар ва сапонинлар деб аталувчи моддаларни тутади. (Ali, Blunden 2003). Олимлар томонидан седана таркибидаги 4 хил фармакологик муҳим компонентлар аниқланган: тимохинон (TQ), дитимохинон, тимодигидрохинон ва тимол.

Ана шулар орасида тимохинон (TQ) деб аталувчи модда кучли антиоксидант, анти-канцероген (саратонга қарши) ва анти-мутаген таъсирларга эга моддадир. Шу билан бирга у нисбатан хавфсиз (айниқса оғиз орқали қабул қилинганда) бирикма ҳисобланади. Бундан ташқари седана уруғи таркибидаги Альфа-гедерин ва сапонинлар ҳам табиий шароитда кучли саратонга қарши таъсирга эгаллиги аниқланган.

Қора седана уруғи ва унинг ёғи ёки унинг фаол ингредиентлари, хусусан TQ саратоннинг қуйидаги турли кўринишларига қарши самарадорлиги (ҳайвонлар ва инсонлар устида ўтказилган тажриба, синовлар асосида) кузатилган:

-Миелобласт лейкоз (оққон касаллигининг бир кўриниши);

- Кўкрак беги саратони;
- Тери раки;
- Жигар саратони;
- Ошқозон ости беги саратонининг айрим турлари ;
- Ўпкасаратони
- Фибросаркома;
- Буйрак саратони.

Маълумки, саратон касаллиги иммунитет ўта пасайиши фонида ривожланади. Шунинг учун организм ҳимоя кучларини оширишда ҳам бу ўсимликдан фойдаланиш мақсадга мувофиқ. Организмни умумий мустаҳкамлаш учун седанани овқатдан кейин одатдаги бир кунлик (суткалик) меъёр бўлган 1 чой қошиғида истеъмол қилиш яхши натижа беради, бундан кўп меъёрда истеъмол қилиш ярамайди.

Касал аъзо сиртидан седана ёғини суртинг. Шунингдек, кунига 3 маҳал 1 чой қошиқ қора седана ёғи аралаштирилган янги олинган 1 стакан сабзи шарбатини (ичишдан олдин яхшилаб силтаб аралаштириб) ичинг. Бу дорини ичишни 3 ой давом эттирасиз. (Томоқ саратони билан оғриган бир аёлнинг қора седана ёғи ёрдамида муваффақиятли шифо топгани тажрибадан маълум).

Шунингдек саратон (рак) касаллиги билан оғриганларга қора седанани саримсоқпиезга қўшиб истеъмол қилиш ҳам тавсия этилади.

Онкологик касалликларни даволаш учун қора

седана ёғини бир бош кичкина пиёз аралаштириб истеъмол қилиш ҳам тавсия этилади. Муолажа бир ойдан кам бўлмаган муддат давом эттирилиши зарур.

Томоқ саратонида кунига қора седана ёғи истеъмол қилиш тавсия этилади.

Уни касалликдан фориғ бўлиш ниятида истеъмол қилиш меъёри ва муддати бўйича ҳеч қандай чеклаш йўқ. Лекин АҚШда ўтказилган тадқиқотлар уни кунига 1 граммдан 2 маҳал истеъмол қилинса, иммун тизимини фаоллаштирувчи шифобахш модда эканини исботлаган.

Қора седана ёғини мунтазам истеъмол қилиб туриш умумий даволаниш жараёнига ёрдам беради, инсон организми инфекцияларга қарши фаолроқ курашади, саломатликни мустаҳкамлайди. Қора седана иммун тизими заифлашган ҳамма кишиларга тавсия этилади.

Огоҳлантириш

Ҳомиладор аёлларга ва аъзолари (жигар, буйраклар, юрак) трансплантация қилинган кишиларга қора седана ва седана ёғи истеъмол қилиш ман қилинади, уни истеъмол қилинганда организм иммунитетни кўтарилади, бу эса жарроҳлик йўли билан қўйилган ўзга аъзоларнинг бегоналашувиغا олиб келиши мумкин.

Қора седана ва унинг ёғини мутахассиснинг маслаҳатисиз истеъмол қилиш ёмон оқибатларга олиб келиши мумкин.

Хулоса қилиб айтиш мумкинки, қора седана компонентларининг саратонга қарши таъсири минг йиллар аввал тан олинган эди. Юқоридаги илмий тадқиқотлар эса - бу энди янги тарих.

Бу соҳада янада янги ва кенг миқёсдаги тадқиқот ишларини олиб бориш зарур. Чунки қора седана айрим саратонни даволашда қўлланилувчи кимёвий препаратларга нисбатан безарар ва самарали, таъсирли ҳисобланади. Шунингдек, Набавий табобатни ҳам замонавий тиббиёт билан бир қаторда ўрганиб, инсон саломатлигини сақлашда қўл келувчи Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам ўғитларига амал қилиш зарур деб ҳисоблайман.

Pub Med , Web of science ва бошқа интернет материаллари ҳамда шахсий қузатишлар асосида тайёрланди.

Бугунги кунимизга назар соладиган бўлсак, аёлларнинг асосий суҳбатлари уй анжомлари, безаклари ҳақида бўлиб қолган. Албатта муслималар уйларининг ораста, чиройли тутишлари матлубдир. Лекин дунё матоҳларига жуда берилиб, ҳаддан ошиш авж олган замонда мусулмонлар ўзларини йўқотиб қўйишлари аянчли ҳолдир. Масалан, бир оила учун янги уй олинди ёки эски уй таъмирдан чиқди. Уни жиҳозлаш, албатта, ҳамманинг ўз дидига боғлиқ. Аммо бу ўринда мўътабар китобларда нима дейилганига бир бор кўз югуртириш ва албатта, суннатга амал қилиш лозим.

Жобир розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам: «Эркакка бир тўшак. Аёлига бир тўшак. Учунчиси меҳмонга. Тўртинчиси шайтонга», дедилар».

Муслим ва Абу Довуд ривоят қилганлар.

Бундан уй анжомлари оила аъзоларига ва уларга келадиган меҳмонларга етарли бўлиши матлуб экани, ундан ортиғи макруҳ экани келиб чиқади. Чунки кераксиз нарсани тўплаш исрофдир. Исрофчилик Исломда қораланади. Ундан сўнг кераксиз уй жиҳозларини тўплаш риёкорликка, фахрланишга, кимўзарга беҳуда уринишга, ўзаро ҳасадга ва камбағалларнинг кўнгли синишига олиб боради. («Ҳадис ва ҳаёт», 16-17 жуз)

Келинг энди бугунги кундаги ҳолатимизга аҳамият берамиз. Оила аъзоларимизга ва келиши мумкин бўлган меҳмонга етадигани маъқул, аммо ундан ортгани номаъқул бўлса, биз уларни ажратиб қўйишни ихтиёр қилсагу, ортиқчасини тарқатиб юборсак. Хўш, бизга нечта юк машина керак бўлади? Ҳеч бўлмаганда, «уйимда ҳеч нарсам йўқ» деган одамга ҳам битта юк машина керак бўлиши аниқ. Чунки биз уйда сақлайдиган ва «яхши ният» билан олиб қўйган рўзгор буюмларимиз шу қадар кўпки, улар нафақат бизга ва фарзандларимизга, ҳатто набира, абира ва чевараларга ҳам етади.

Келинг энди кейинги ҳадис билан танишамиз.

Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам: «Фаришталар ит бор уйга ҳам, ҳайкаллар бор уйга ҳам кирмаслар», дедилар».

Зайд розияллоҳу анҳу айтадилар: «Оиша розияллоҳу анҳонинг хузурига бориб бу ҳақда сўрадим. Бас, у киши:

«Мен сизларга Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам нима қилганларини айтиб берурман. У зот ғазотларига чиқдилар. Мен бир наMATни эшикка парда қилиб қўйдим. У зот келиб наMATни кўрдилар. Юзларидан ёқмаганини сездим. Бас, у зот уни тортиб олдилар-да, йиртиб ташладилар ва: «Албатта, Аллоҳ бизга тош ва лойни кийинтириш амр қилмаган»,

дедилар. Кейин ундан иккита болиш бичдик. Уларга лийф солдим. У зот бунга менга айб санамадилар».

Иккисини Муслим, Абу Довуд ва Термизий ривоят қилганлар.

Бу ривоятнинг ровийларидан бирлари Зайд ибн Холид розияллоҳу анҳудир. У киши уйда жонли нарсанинг сурати ва ҳайкали бўлса, фаришталарнинг ўша уйга кирмаслигига сабаб бўлиши ҳақидаги ҳадиси шарифни ривоят қилиш билан бирга, бу масала бўйича яна ҳам кўпроқ нарса билиш мақсадида «Оиша розияллоҳу анҳонинг хузурига бориб бу ҳақида сўрадим», дейдилар.

Оиша онамиз Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи васаллам билан уй шароитида кўп яшаганлари учун бу каби масалаларни яхши билар эдилар. Шунинг учун ҳам эркагу аёл саҳобалар у кишининг хузурига масала сўраб кўп боришар эди. Мана, Зайд ибн Холид розияллоҳу анҳу ҳам мазкур масалани сўраб Оиша онамизга мурожаат қилдилар.

УЙ ЖИҲОЗЛАРИМИЗ СУННАТГА МОС КЕЛАДИМИ?

«Бас, у киши: «Мен сизларга Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам нима қилганларини айтиб берурман», дедилар.

Яъни, бу масалада ўз фикримни айтмайман. Бу масала бўйича Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи васаллам қилган ишларнинг айнаи ўзини айтиб бераман.

«У зот ғазотларига чиқдилар».

Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи васалламнинг сафардаликларида фойдаланиб хужрамизни бир оз тартибга солиб қўйиш мақсадида

«Мен бир наMATни эшикка парда қилиб қўйдим».

Ўзимча «Ҳам эшик очилганда ташқарини тўсиб туради, ҳам хужранинг ичи бир оз бўлса ҳам чиройли кўринади», деб ўйладим.

«У зот келиб, наMATни кўрдилар. Юзларидан ёқмаганини сездим. Бас, у зот уни тортиб олдилар-да, йиртиб ташладилар»

Чунки бошқа ривоятларга кўра, мазкур наMATда қанотли отларнинг сурати бор эди. Сўнгра Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи васаллам ўзларининг бу ишларини шарҳлаб: «Албатта, Аллоҳ бизга тош ва лойни кийинтириш амр қилмаган», дедилар».

Шундан кейин уй ичида жонликнинг сурати бор нарсани сақлаш жоиз эмаслиги билинди.

«Кейин ундан иккита болиш бичдик».

Яъни ўша намаздан ўтирганда ёнбошга суяш учун иккита болиш қилдик.

«Уларга лийф солдим».

Яъни икки болишнинг ичига хурмо пўстлоғининг ички тарафидаги юмшоқ толалардан солдим.

«У зот буни менга айб санадилар».

Чунки мато йиртилгач, ундаги суратлар ҳам парчаланиб кетади. Қолаверса, бу нарсалар болиш қилинганда ҳурматли жойга эмас, ёнбошга, паст жойга қўйилади, топталади.

Демак, пардаларда ҳам жонли нарсанинг сурати бўлмаслиги керак. Болиш ва шунга ўхшаш оёқ ости бўладиган нарсада бўлса, ҳечқиси йўқ. («Ҳадис ва ҳаёт». 16-17 жуз)

Энди мақолани ўқишни шу жойида тўхтатиб туриб, уйингиздаги меҳмонхонага кириш ва жавонга диққат билан назар солиш. У ерда йиллаб савлат тўкиб турувчи, аммо бирор маротаба ҳам ишлатилмайдиган чинни, биллур ва бошқа идишлар бор. Бир пайтлар уларнинг ичида энг муҳтарами кийимсиз аёл сурати туширилган «Мадонна» деб аталувчи идишлар тўплами эди. Алҳамдулилла, бугун у урфдан қолди. Аммо батамом эмас. Бугунда ҳам инсон ёки жонли нарсалар суратлари чизилган идишлар бисёр. Хусусан қошиқчаларни солишга мўлжалланган «Оққуш» тимсолида ишланган идиш, туз ва мурч солинувчи «хўрозча»лар ва ҳоказо.

Ундан ташқари фойдаланаётган ва яна «яхши ният» қилиб олиб қўйилган тўп-тўп пар кўрпалар, чойшаб ва ёстик жилдларга қаранг. Айниқса болаларга мўлжалланганида жонли нарсанинг сурати йўғини топиш ҳам мушкул. Агар шу нарсалар бор уйга фаришталар кирмаса, унда кимнинг уйига бугунги кунда фаришталар қиряпти экан, деган савол туғилади. Улар жуда кам сонли кишилар бўлишса керак.

Муовия розияллоху анхудан ривоят қилинади:

«Набий соллаллоху алайҳи васаллам: «Шойига ҳам, йўлбарсларга ҳам минманглар», дедилар».

Бошқа бир ривоятда: «Фаришталар йўлбарс териси бор рафиқлик-ла бирга бўлмаслар», дейилган.

Иккисини Абу Довуд ва Термизий ривоят қилганлар.

Яъни уловнинг эгари устига шойи ёки йўлбарс терисидан бўлган нарса солиб туриб, устига минманглар.

Шойи ва йиртқич ҳайвонлар терисидан фойдаланиш ҳақида аввал батафсил гапириб ўтганмиз.

«Фаришталар йўлбарс териси бор рафиқлик-ла бирга бўлмаслар», дейилган.

Бу ҳам бошқа миллатларнинг одати, ҳам манманлик сабаби бўлгани учундир.

Бу ҳадисни сизга эслатишдан мақсад тобора европалашиб бораётган бу кунимизда кўпчилик юртдошларимиз ҳашаматли уйларни қуриб, уларнинг ўртасига, яъни тўрга камин ўрнатишни ва унинг олдида бирор ҳайвон терисини солиб қўйишни ўзларига обрў деб ҳисоблашмоқда. Буни кўрган бошқалар эса айна ҳолатга ҳавас қилиб, такрорлашга шошиладилар. Ҳатто ишни қилиб қўйиб, кейин уни тўғирлагандан кўра, олдини олган мақул. Рўзғор юритиш ҳам бир санъат, деб бежизга айтишмаган. Пул топиш қийин, бироқ уни тўғри сарфлаш унданда қийин. Рўзғорда ҳар бир нарсага эътиборли ва аҳамиятли бўлишни Яратгanning ўзи насиб айласин.

Улму Муҳаммад Билол

СУРМА – ҚАДИМИЙ КОСМЕТИК ВОСИТАЛАРДАН БИРИ

Кўз учун қадимги косметик воситалардан бири ҳали ҳам сурмадир. Сурма (кохль, кайал, каджал, куджал) қора модда бўлиб, Арабистон ярим ороли ва Шарқ мамлакатлари аёлларининг кўз ва қовоқ учун пардоз воситаси ҳисобланади. Сурма нафақат кўзни даволаш учун, балки машҳур шарқ кўз пардозининг воситаси ҳамдир. Сурма — қора тошнинг кукун ҳолига келтирилган ва оддий канақунжут мойининг аралашмаси ҳисобланади.

Сурма сўзи туркча «сюрме», яъни «суртиш» «қора қошлар» маъноларини билдиради. Аммо сурма нафақат кўзлар ва уларнинг гўзаллигига урғу бериш учун балки кўз гигиенасини, кўриш қобилиятини яхшилаш учун ишлатилади. Ҳаттоки, уни эмизикли болалар кўзларига суртишади. Мақсад эса кўриш қобилиятини мустаҳкамлаш ҳамда «ёмон кўз»дан сақлашдир. Араб сурмаси кукунининг ранглар жилоси турлича бўлиб, кўнғир қора, тўқ сиёхрандан тортиб, то мовий оқиш ранггача бўлади. Сурма қуруқ ва суюқ ҳолда турли мойлар қўшилмаси билан бўлади. Асосан бодом ёғи ҳамда қўй ёғи қўшилади.

Ҳиндистонда, Ўрта Шарқда сурма конъюнктивит ва бошқа кўз касалликларини даволашда фойдаланилади. Кўз пардасининг яллиғланиши ҳамда аллергияга қарши восита сифатида ҳам қўлланилади. Сурма киприкларга зарар келтирмайди, балки уларни ўстириш хусусиятига эга. Сурма кўзларни ёркинрок, каттарок қилиб кўрсатади. Кўзнинг чарчаши ва касалликларга чалинишидан сақлайи. Чўл шароитида қора ранг куёшдан сақланиш воситасидир.

Набийимиз соллаллоҳу алайҳи васаллам ҳам сурмадан фойдаланганлар.

Ибн Аббос розияллоҳу анҳумодан ривоят қилинади:

«Албатта, сурмаларингизнинг яхшиси исмидир. У кўзни равшан қилур ва киприкни ўстирур».

«Сунан» эгалари ривоят қилганлар.

Термизий: «Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи васалламнинг сурмадонлари бор эди. У зот ухлашдан олдин ундан ҳар бир кўзларига уч мартадан сурма сурар эдилар»ни зиёда қилган. Аллоҳ билгувчидир.

Сурма суртиш кўзнинг соғлиғига эътибор бериш рамзидир. Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламнинг бемор бўлмаган кўзга ҳам ҳар кеча ухлашдан олдин сурма қўйишлари у зотнинг соғлиқни сақлаш ишига қанчалик эътибор берганларини кўрсатади.

Гўзал тайёрлади.

ҚОВОҚЛИ КРЕМ ШҶРВА

Керакли масаллиқлар: 0,5 кг қовоқ, 2 дона қизил сабзи, 3 дона ўртача катталикдаги картошка, 1 дона пиёз, 200 гр товук гўшти, 1 стакан сут, қаймоқ, туз ва зираворлар.

Тайёрланиши: товук гўштини қайнатишга қўямиз. Қайнаб чикқач, шўрвага сабзавотларни қўшиб қайнатамиз. Шўрвага таъбга кўра туз, зира ва кашнич уруғи қўшамиз. Шўрва бир соатларча қайнади. Сўнг оловдан шўрвани олиб, блендер майдалагичдан 1 стакан сутни қўшиб майдалаймиз. Ликобчаларга шўрвани куйиб, қаймоқ билан безаймиз ва дастурхонга тортамиз. Ёқимли иштаҳа!

Гўзал тайёрлади.

БОЛАЛАРДАН ТАҲОРАТ ОЛИШНИ ЎРГАНГАН ҚАРИЯ

Бир куни кекса мусулмон булоқ бўйида таҳорат қилар эди. Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламнинг набиралари ҳазрати Ҳасан билан Хусайн розияллоҳу анҳу шу ерда ўйнар эдилар. Қарасалар, қария таҳорат олишда янглишяпти. Болалар унинг ёнига келиб ўтиришди. Қария таҳоратни тугаллаб, халтасидан сочиғини олиб артинар экан, болалар унга:

“Ассалому алайкум, Аллоҳнинг саломи сизга бахшида бўлсин, ота. Таҳоратингизни Аллоҳ қабул қилган бўлсин!” – дедилар.

Қария:

“Болаларим соғ бўлинг, Аллоҳ сизлардан рози бўлсин”, - деди.

Унга болалар:

“Отажон, сиздан бир илтимосимиз бор. Биз ака-ука тарадудланиб қолдик. Биз иккимиз таҳорат олсакда, сиз қараб турсангиз. Қайси биримизнинг таҳоратимиз тўғри бўлур”, - деб болаларнинг ҳар иккиси таҳорат олдилар.

Қария диққат билан уларни кузатди.

Болалар “қайси биримиз тўғри таҳорат олдик, шунини айтиб беринг, токи бундан кейин янглиш таҳорат олмайлик. Биз сизни дуо қиламиз, бир калима ўргатсангиз, сизга савоби тегади. Буни сиз яхши биласиз, чунки ёшингиз улуғ, биз эса ёш болалармиз”, - дейишди.

Мусулмон қария уларга:

“Болаларим иккалангизнинг ҳам таҳоратларингиз тўғридир. Иккингиз ҳам бир хил таҳорат олдингиз. Таҳоратни янглиш олган менман, бу ёшга келсам ҳам, тўғри таҳорат олишни ўрганмабман. Ҳозир сизлар менга тўғри таҳорат олишни ўргатдингиз. Соғ бўлинг, бор бўлинглар. Аллоҳ сизлардан рози бўлсин. Сиз кимнинг авлодларисиз, исмларингиз нима? Сиз менга кўп яхшилик қилдингиз”, - деди.

Болалар:

“Отамиз ҳазрати Алидир. Биз Ҳасан ва Хусайнлармиз. Бобомиз охир замон пайғамбари Муҳаммад

соллаллоҳу алайҳи васаллам”, - дедилар.

Мусулмон қариянинг кўзларидан тасбеҳ донаси каби ёшлар келди, кўп ҳаяжонланди, мамнун бўлганини билдирмоқ учун:

“Балли, балли... Ахлоқ-у одобингиз, динга бениҳоя уйғун қилган ишларингиз ва назокатингизга балли, болаларим. Офарин, улуғ пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламнинг набиралари ва ҳазрати Алининг

фарзандлари, Ҳабибимиз соллаллоҳу алайҳи васалламнинг муҳтарама қизлари Фотиматуз-Заҳронинг жигар поралари эканингиз одоб ва тарбиянгиздан билиниб турибди. Кўнглимни ҳеч оғритмай, менга таҳорат қилишни ўргатдингиз. Аллоҳ сиздан рози бўлсин”, - деб болаларни узок дуо қилди.

Мусулмон биродарим! Бу ҳикояда қанчалик ибрат ва ҳикмат бор эмасми? Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламнинг севиқли набиралари кекса одам билан қанчалик гўзал хулқ ҳамда одоб доирасида мулоқот қилдилар. Улар қариянинг кўнглини оғритмай, қалбига озор бермай назокат билан ха-

тосини тузатдилар, отахоннинг дуосини олдилар.

Биламизки, баъзи мусулмонлар масжидда янглиш намоз ўқиган биродарини кўриб, хатосини айтар экан, унга озор беради, кўнглини оғритади. Натижада ўзи гуноҳкор бўлади. Ҳар бир мусулмон назокат ва ирфон соҳиби бўлиши керак. Ширин сўзлик, очик юзлик ила хатоларни тузатмоқлари лозим. Мусулмоннинг хуш хулқи унинг ҳар бир сўзида, ҳар бир ҳаракатида намоён бўлмоғи керак. Бўлмаса, савоб қилдим деб гуноҳ қилиб қўйиши мумкин. Аллоҳ ҳаммамизга Исломининг назокат ва хуш феъллигини насиб қилсин!

Юсуф Товаслийнинг

«Ҳикматлар хазинаси» китобидан олинди.

